

Uitvoeringsprogramma Klimaat 2015-2017

---

gemeente Eersel

Versie: maart 2015

Inhoud

1. Inleiding.....	4
2. Deelthema's	6
3. Organisatorische borging.....	8
4. Samenwerking met andere gemeenten	8
5. Communicatie.....	8
6. Monitoren	9
7. Financiën	9
8. Projectbladen.....	11

1. Inleiding

In 2009 hebben de individuele Kempengemeenten de Kempische klimaatvisie vastgesteld. Er is ten doel gesteld om energieneutraal te zijn in 2025. In 2025 moet de energievraag in de Kempen volledig voorzien zijn vanuit duurzame bronnen. Om de doelstelling Energieneutraal 2025 te bereiken moeten forse energiebesparingen en aanhoudende efficiencyverbeteringen in alle sectoren de energievraag met zestig procent reduceren ten opzichte van de huidige consumptie. Tegelijkertijd moeten alle mogelijke hernieuwbare energiebronnen in de Kempen duurzaam aangewend worden om in de restvraag te voorzien. Dit is beschikbaar in diverse vormen als zon, wind, water en biomassa.

Gelet op alle ontwikkelingen in de afgelopen jaren kan geconcludeerd worden dat het behalen van de doelstelling Energieneutraal in 2025 mede afhankelijk is van een tweetal zaken, te weten (1) initiatieven van marktpartijen en (2) ontwikkelingen op rijksniveau (stimuleringsmaatregelen).

De rekenkamercommissie Kempengemeenten heeft in 2013 een reflectie gehouden op de inhoudelijke, procesmatige en communicatieve aspecten van het klimaatbeleid van 2010-2012 en heeft daarbij ondermeer gekeken naar haalbaarheid en realiteit. Met het opstellen van het uitvoeringsprogramma is rekening gehouden met de uitkomsten om te leren van de ervaringen en om de aanbevelingen zoveel mogelijk te verwerken.

Met de volgende aanbevelingen uit het Rekenkameronderzoek is rekening gehouden:

1. Scherpere keuzes en focus;
2. SMART formuleren van projecten richting concrete realisatie;
3. Samenhang met derden;
4. Consequent zijn en doorpakken.

Aan de hand van de evaluatie van het klimaatbeleid 2010-2012 is daarom gekozen om in het uitvoeringsprogramma de meeste nadruk te leggen op de thema's: Duurzame gebouwde omgeving, Duurzame bedrijven en Duurzame e-productie. Deze thema's zijn opgenomen in het klimaatbeleid 2013-2017 welke op 27 juni 2013 door de raad van gemeente Eersel is vastgesteld. Om de doelstelling te bereiken, zal hierbij ingezet worden op:

- Grootschalige opwekking duurzame energie: door creativiteit en lobby moet een manier gevonden worden om van bestaande paden af te wijken en andere actoren mee te krijgen in de realisatie van windenergie, zonne-energie, biomassa, koude- en warmteopslag, aardwarmte en gebruik van restwarmte;
- Forse energiebesparing: er moet niet alleen ingestoken worden op gedragsaanpassing van gebruikers, maar ook geïnvesteerd worden in (technische) aanpassing van (utiliteits)gebouwen. Hierbij zijn voor Eersel met name de thema's gebouwde omgeving en verkeer en vervoer van belang omdat deze het meeste energieverbruik in Eersel veroorzaken;
- Samenwerking buiten de gemeenten om: vele actoren zullen een bijdrage moeten leveren om de doelstelling te realiseren. Gezocht moet worden naar win-win situaties, zodat het voor derden extra interessant wordt om deel te nemen;
- Financiële middelen: om de doelstelling te halen, zullen investeringen nodig zijn. Het hierbij horende uitvoeringsprogramma voorziet niet in deze investeringen, maar voorziet in

ambtelijke uren. Er moet daarom expliciet gezocht worden naar verdienmodellen. Gemeenten zijn hierbij faciliterend en (rand)voorwaardenscheppend.

Uit de klimaatmonitoring 2008-2010 bleek dat de Kempen zowel qua energiebesparing als duurzame energieopwekking achterblijft op de doelstelling. Dit impliceert dat een inhaalslag gemaakt moet worden. Een meer intensieve samenwerking tussen de vijf Kempengemeenten ligt voor de hand, aangezien de ambitie (klimaatvisie) ook gezamenlijk is. Een gezamenlijk meerjarig uitvoeringsprogramma is een logische vervolgstap, waarbij voldoende ruimte moet blijven bestaan voor gemeentespecifieke zaken (colour locale). Om deze reden is voor 2013-2017 een gezamenlijk Kempen uitvoeringsprogramma opgesteld met hierin 12 projecten. Medio 2014 hebben de Kempengemeenten de balans opgemaakt, waarbij is besloten een deel van de gezamenlijke projecten af te sluiten om diverse redenen waaronder een gebrek aan concrete initiatieven uit de markt. Naast de gemeentespecifieke projecten zijn de projecten uit het gezamenlijke Kempen uitvoeringsprogramma in dit gemeentelijke uitvoeringsprogramma opgenomen.

Met het vaststellen van het Uitvoeringsprogramma 2015 – 2017 is gewacht op de bevindingen en aanbevelingen van rekenkameronderzoek naar het “Klimaatbeleid gemeente Eersel 2010-2012” uit 2013 om te leren van de ervaringen en de aanbevelingen uit het rekenkameronderzoek zoveel mogelijk te verwerken. Ook capaciteitsproblemen hebben gezorgd voor vertraging. De uitvoeringsjaren 2013 en 2014 zijn inmiddels gepasseerd en daarin is een begin gemaakt met uitvoering van het klimaatbeleid. De uitgevoerde werkzaamheden zijn in dit uitvoeringsprogramma wel beschreven. De kosten van 2013 en 2014 die zijn opgenomen zijn daadwerkelijk gerealiseerde cijfers.

2. Deelthema's

Duurzaamheid betreft alle maatschappelijke sectoren. Lokaal en regionaal klimaatbeleid betekent daarom werken over een breed front, zoals gebouwde omgeving, duurzame mobiliteit, duurzame bedrijven en duurzame energie. Gemeenten, provincies en waterschappen maken daar ook werk van en hebben samen met de rijksoverheid een Klimaatagenda 2011-2014 opgesteld. Op 27 juni 2013 is door de raad van gemeente Eersel het klimaatbeleid 2013-2017 vastgesteld waarin de ambities uit de klimaatagenda zijn opgenomen. In september 2013 heeft een groot aantal partijen, waaronder de rijksoverheid, werkgevers- en werknemersorganisaties, natuur- en milieuorganisaties, financiële instellingen en de VNG, het energieakkoord voor duurzame groei afgesloten. Doel van dit akkoord is om gezamenlijk te werken aan energiebesparing, het vergroten van het aandeel duurzame energie en een toename van de werkgelegenheid.

In dit akkoord is een aantal afspraken vastgelegd waar middels dit klimaatuitvoeringsprogramma uitvoering aan gegeven wordt, namelijk:

- energiebesparing bij bedrijven krijgt een hogere prioriteit en wordt structureel ingebed bij toezicht en handhaving
- doelstellingen voor het zuiniger maken van openbare verlichting
- stimuleren van energiebesparing bij particuliere huiseigenaren
- ondersteuning van lokale initiatieven voor duurzame energie door de gemeente
- aanjagen van verduurzamen van maatschappelijk vastgoed
- prestatieafspraken met woningcorporaties over verduurzamen woningen
- gemeenten maken ruimtelijk beleid voor decentrale duurzame energie (wind, warmte en koude en bio energie)

De thema's met bijbehorende speerpunten zijn in het klimaatbeleid van gemeente Eersel nader uitgewerkt en staan in figuur 1 weergegeven. Accenten kunnen in de loop van de tijd wel verschuiven door veranderende omstandigheden. Zo kunnen projecten binnen een speerpunt door veranderende omstandigheden een andere vorm krijgen of zelfs leiden tot nieuwe speerpunten.

In dit uitvoeringsprogramma zijn in hoofdstuk 8 de projecten opgenomen die gemeente Eersel (al dan niet in samenwerking met Kempengemeenten) wil uitvoeren. In een kort projectblad is het doel en opzet van het project en het beoogd resultaat beschreven. De benodigde inspanningen gaan gepaard met financiële middelen en inzet van capaciteit die in de projectbladen zijn weergegeven. Wat betreft capaciteit gaat het om de uren die moeten worden geleverd door de betreffende afdelingen/teams van de gemeente Eersel. De middelen worden ingezet voor inhuur van externen of benodigde hardware om projecten uit te voeren. De rol van gemeente Eersel verandert. Dit uitvoeringsprogramma sluit daarop aan en richt zich op het mogelijk maken en versterken van die activiteiten van burgers en bedrijven. Betrokkenheid van die belanghebbende partijen bij de uitvoering van het Klimaatbeleid is van cruciaal belang en de gemeente Eersel zal dan ook waar mogelijk ruimte geven aan en voortbouwen op initiatieven van lokale partners. Wanneer zinvol gaat de gemeente Eersel in de komende jaren actief inzetten op proefprojecten met Smart grids. Er is hiervoor nu geen budget opgenomen in het uitvoeringsprogramma omdat vooralsnog geen concrete projecten bekend zijn.

	Thema	Speerpunt	Projecten
1	Duurzame gebouwde omgeving	Duurzame overheid	1. EPA-U/verduurzaming gemeentelijke gebouwen
			2. Verduurzaming scholen
			3. Duurzaam inkopen
			4. Verduurzaming openbare verlichting
		Bestaande woningen en gebouwen energiezuiniger maken	5. Verduurzamen bestaande woningen
		Naar energieneutrale nieuwbouw	6. EPC/GPR normen (nieuwbouw)woningen Kempen
			7. Subsidieregeling/revolving fund
2	Duurzame mobiliteit	Groen gas en elektrisch vervoer	8. Duurzaamheid in verkeers- en vervoersplan
			9. Fietsverkeer
			10. Minder Mobiliteit
3	Duurzame bedrijven (industrie)	Lokale duurzame economie	11. Eerselse ondernemers voor duurzame samenwerking
		Energiebesparing bedrijven via handhaving	12. Handhavingsprojecten
4	Duurzame landbouw	Naar energieproducerende landbouw	13. Zonne-energie bij agrariërs in de Kempen
5	Duurzame e-productie	Lokale duurzame energie productie	14. Biomassa
			15. Mestvergisting
			16. Zonne-energie bij burgers
			17. Loket duurzame-energie in samenwerking met
			18. Duurzame gebiedsontwikkeling
			19. Omgevingswarmte
6	Organisatorische verankering	verankering klimaabeleid	20. Communicatieplan
			21. Beleid en monitoring

Figuur 1: Thema's, speerpunten en projecten uit klimaatbeleid gemeente Eersel 2013-2017

3. Organisatorische borging

De eindverantwoordelijkheid van het klimaatbeleid ligt bij het afdelingshoofd Dienstverlening. Het afdelingshoofd Dienstverlening bespreekt de resultaten en eventuele problemen rond het klimaatbeleid in het MT. De coördinatie/sturing van het klimaatbeleid is belegd bij een klimaatcoördinator (medewerker team vergunningverlening/milieu). De klimaatcoördinator houdt het overzicht over alle projecten uit het uitvoeringsprogramma en rapporteert elk kwartaal in een overleg met het afdelingshoofd Dienstverlening de stand van zaken.

De klimaatcoördinator is van een groot aantal projecten de projectleider. Van de projecten die in Kempenverband worden uitgevoerd, is de energiemedewerker van het Huis van de Brabantse Kempen projectleider. De projectleider is verantwoordelijk voor het behalen van, en de rapportage over het behalen van de doelstellingen uit het uitvoeringsprogramma klimaatbeleid aan de klimaatcoördinator.

Waar mogelijk worden de vereiste prestaties uit het klimaatbeleid geïntegreerd in de beleids- en afdelingsplannen van alle afdelingen. De klimaatdoelstellingen worden hiervoor vertaald naar een niveau dat aansluit bij de specifieke doelstellingen van die betreffende afdeling en teams. Hierdoor wordt het klimaatbeleid beter geborgd.

4. Samenwerking met andere gemeenten

De gemeente Eersel werkt samen met de vier andere Kempengemeenten in een gezamenlijk uitvoeringsprogramma voor Klimaatbeleid. Ieder kwartaal is er een ambtelijk overleg (Ebeco) om de voortgang van het programma te bespreken. Eveneens vierjaarlijks stemmen de wethouders met elkaar af in het Poho-Kempenoverleg. De Kempengemeenten hebben gezamenlijk een medewerker aangesteld in het Huis van de Brabantse Kempen die projectleider is van een aantal projecten uit het gezamenlijk uitvoeringsprogramma.

Daarnaast werkt de gemeente Eersel samen met de andere 20 gemeenten in de Metropool Regio Eindhoven. De wethouders van de gemeenten komen vier maal per jaar bij elkaar in een Gesprekstafel duurzaamheid om kennis en ervaringen uit te wisselen. Regionaal wordt in de periode 2014-2016 het programma Duurzaam wonen in Zuidoost-Brabant uitgevoerd (gefinancierd vanuit VNG-middelen), gericht op het stimuleren van energiebesparing in de bestaande woningvoorraad in particulier eigendom. Onze wethouder is lid van de bestuurlijke Adviesgroep van dit programma. Daarnaast wordt een regionaal project voorbereid dat (met ondersteuning van VNG-middelen) zich richt op het structureel inbedden van energiebesparing bij toezicht op bedrijven.

5. Communicatie

Het is belangrijk om structureel te communiceren over het Kempische klimaatbeleid. De doelen uit het klimaatbeleid en de manier om deze te bereiken, moet iets worden 'van iedereen.' Het Kempische energieverbruik moet fors omlaag, niet alleen door maatregelen maar ook door gedrag aan te passen. Juist daarvoor is een mentaliteitsverandering nodig bij veel mensen. Bij de keuze voor communicatiemiddelen en -kanalen wordt aansluiting gezocht bij het communicatiebeleid van de

Kempengemeenten en de klimaatdoelen. Dat betekent dat zo veel mogelijk gebruik wordt gemaakt van reeds bestaande digitale communicatie. 'Natuurlijke momenten' worden gebruikt om mensen te informeren over hun mogelijkheden om hun energierekening omlaag te brengen. Inspirerende voorbeelden worden ingezet om lokale initiatieven te stimuleren.

6. Monitoren

Het monitoren van de projecten is belangrijk, om resultaten te bepalen en waar nodig bij te sturen. Er zal op 2 manieren gemonitord worden:

- Voor wat betreft het besparingsniveau wordt aangesloten bij de monitoringscyclus uit de Kempische Klimaatvisie. Iedere 2 jaar wordt bepaald wat het energieverbruik en duurzame energieopwekking op dat moment is van de Kempengemeenten. Hiervoor worden diverse bronnen (landelijk, regionaal en lokaal) gebruikt en ook resultaten van concrete projecten zullen ingezet worden (bijv. aantal elektrische voertuigen, aantal m2 zonnepanelen, etc...);
- Voor wat betreft monitoren op projectenniveau zal ieder jaar in het eerste kwartaal een terugkoppeling en stand van zaken (voortgang) aan college en aan raad worden voorgelegd.

7. Financiën

Zorg voor het milieu gaat gepaard met investeringen. Investeringen die zich op termijn zullen terugverdienen, hetzij door het besparen op energiekosten, hetzij doordat de kosten om klimaatverandering te voorkomen vele malen lager liggen dan de kosten van alle mogelijke negatieve gevolgen. Denk hierbij aan economische en materiële schade als gevolg van extreme klimaat- en weersveranderingen. Anderzijds geeft het opraken van de fossiele bronnen een financiële prikkel om op hernieuwbare bronnen over te stappen. Het opzetten en uitvoeren van de Kempische klimaatvisie is daarom lonend werk, maar het vereist wel een terugkerende investering van de gemeenten. De ambitie om in 2025 energieneutraal te zijn in de Kempen is hoog en uniek voor kleine samenwerkende gemeenten. In theorie kan een aanjaag- en regiefunctie voldoende zijn, wat de kosten beperkt houdt. De meeste projecten zullen echter vanuit de gemeenten worden geïnitieerd en er zal ook een voorbeeldfunctie verwacht worden. De praktijk leert ook dat de gemeente zelf zal moeten investeren om de ambitie te realiseren. In onderstaande tabel zijn de totale kosten klimaatbeleid 2013-2017 opgenomen. Deze kosten zijn alleen bestemd om de projecten uit het uitvoeringsprogramma op te zetten. Er dient rekening gehouden te worden met het feit dat vaststelling van de klimaatvisie en klimaatbeleid tot gevolg kan hebben dat voor de uitvoering van projecten in de toekomst aanvullend financiële middelen nodig zijn. Het betreft hier bijvoorbeeld investeringen bij de nieuwbouw van een gemeentelijk gebouw, dat energieneutraal wordt gebouwd om de doelstelling van de klimaatvisie en de in het klimaatbeleid opgenomen prestaties te realiseren. Dit zijn extra kosten die nu nog niet te voorzien zijn. Deze benodigde extra kosten worden te zijner tijd separaat aan de raad voorgelegd, waarna deze een besluit over de gewenste investering kan nemen.

Thema's	Speerpunten	Kosten (euro)				
		2013	2014	2015	2016	Totaal
Duurzame gebouwde omgeving	Duurzame overheid	11.621	10.191	15.659	-	37.471
	Bestaande woningen en gebouwen energiezuiniger maken	11.650	14.854	28.176	5.825	60.505
	Naar energieneutrale nieuwbouw	770	850	5.175	5.400	12.195
Duurzame mobiliteit	Groen gas en elektrisch vervoer	-	2.125	8.675	15.300	26.100
Duurzame bedrijven (industrie)	Lokale duurzame economie	999	3.825	12.075	6.175	23.074
	Energiebesparing bedrijven via handhaving	-	-	4.250	4.050	8.300
Duurzame landbouw	Naar energieproducerende landbouw	4.250	-	-	-	4.250
Duurzame e-productie	Lokale duurzame energie productie	17.918	22.450	24.275	12.200	76.843
Organisatorische verankering	Organisatorische verankering	10.360	2.819	3.320	7.050	23.549
	Totaal	57.568	57.114	101.605	56.000	272.287

Voor de uitvoering van het klimaatbeleid ambitieniveau 2 in de periode 2013 – 2017 is een totaalbedrag benodigd van afgerond € 272.300, --. Dit bedrag is door de raad vastgesteld en in de gemeentelijke begroting opgenomen. De kosten van 2013 en 2014 zijn daadwerkelijk gerealiseerde cijfers.

8. Projectbladen

Thema: Duurzame gebouwde omgeving / Speerpunt: Duurzame overheid

1. EPA-U/verduurzaming gemeentelijke gebouwen																									
Achtergrond	Gemeenten beschikken over vastgoed, zoals gemeentehuis, brandweerkazerne, sporthal, onderwijs- en welzijnsinstelling, die zich kunnen lenen voor energiebesparende projecten. Als we de gemeente ook nog een voorbeeldfunctie toe schrijven, is “energiezuinig verbouwen” een goede impuls en opmaat voor het behalen van de ambities in de Klimaatvisie en het klimaatbeleid.																								
Projectdoelstelling	Hoofddoelstelling is energiebesparing bij gemeentelijke gebouwen. De besparing vergt specifieke kennis en kunde zowel op gebouw fysiek als installatietechnische gebied. Hierbij is het ontwerpen van energiezuinige installaties en isolerende maatregelen absolute noodzaak. Uitgangspunt is dat zo min mogelijk energie noodzakelijk is. Wat niet nodig is hoeft ook niet te worden opgewekt!																								
Beoogd resultaat	Einddoelstelling is 3% energiebesparing per jaar (vanaf 2012) in het energieverbruik van de gemeentelijke gebouwen. In totaal moet dus 39% worden bespaard in 2025. Via de facturen worden gegevens over de verbruiken van diverse gemeentelijke aansluitingen inzichtelijk. Door deze gegevens te analyseren kan beoordeeld worden of de doelstellingen worden bereikt.																								
Mogelijke andere effecten	Kostenbesparing energieverbruik gemeenten																								
Afbakening	Project is gericht op gemeentelijke gebouwen																								
Werkzaamheden/ aanpak	<p>Om te achterhalen wat de mogelijkheden van verduurzaming zijn worden EPA-U 's uitgevoerd. Om duidelijkheid te krijgen welke maatregelen nodig zijn de gebouwen te verduurzamen zal bij alle gebouwen > 500 m2 een EPA-U onderzoek plaatsvinden, dit zijn 15 gebouwen (bij 3 hiervan zijn in 2006 reeds EPA-U onderzoeken uitgevoerd). Bij de selectie van maatregelen die de gemeente in het kader van haar voorbeeldfunctie realiseert zal de prioritering overwegend afhangen van het te verwachten financieel rendement op de gedane investering. Voorstellen kunnen zelf investeren zijn, maar ook gebruik maken van een Esco.</p> <p style="text-align: center;">Energiekosten Integraal versus DMOP</p> <table border="1"> <caption>Energiekosten Integraal versus DMOP</caption> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Integraal (%)</th> <th>DMOP (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2012</td> <td>~80</td> <td>~94</td> </tr> <tr> <td>2014</td> <td>~78</td> <td>~92</td> </tr> <tr> <td>2016</td> <td>~76</td> <td>~90</td> </tr> <tr> <td>2018</td> <td>~74</td> <td>~88</td> </tr> <tr> <td>2020</td> <td>~72</td> <td>~86</td> </tr> <tr> <td>2022</td> <td>~70</td> <td>~84</td> </tr> <tr> <td>2024</td> <td>~68</td> <td>~82</td> </tr> </tbody> </table> <p>Alleen met het integraal benaderen van de besparingsopgave</p>	Jaar	Integraal (%)	DMOP (%)	2012	~80	~94	2014	~78	~92	2016	~76	~90	2018	~74	~88	2020	~72	~86	2022	~70	~84	2024	~68	~82
Jaar	Integraal (%)	DMOP (%)																							
2012	~80	~94																							
2014	~78	~92																							
2016	~76	~90																							
2018	~74	~88																							
2020	~72	~86																							
2022	~70	~84																							
2024	~68	~82																							

	<p>kan de gestelde doelstelling van 3% per jaar worden gehaald.</p> <p>Huidig verbruik gebouwen 15 gebouwen die in aanmerking komen voor een EPA-U: Gas: ca. 175.000 m³/jaar (Beoogde besparing: 68.250 m³/jaar) Elektra: ca 600.00 kWh/jaar (Beoogde besparing: 234.000 kWh/jaar)</p> <p>Waar zinvol worden ook de 25 andere gemeentelijke gebouwen met een oppervlak van < 500 m2 meegenomen in dit energiebesparingstraject.</p>
Regionale aanpak	De Kempengemeenten wisselen indien relevant ervaringen uit.
Projectorganisatie	<p>Projectleiding: gemeente Eersel</p> <p>Betrokken teams:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vastgoed • Vergunningverlening • Welzijn • Financiën <p>De gemeente heeft een voorbeeldfunctie naar publiek private en andere non-profit vastgoedorganisaties. Door te investeren in energiebesparende en/of energieopwekkende maatregelen bij gemeentelijk vastgoed vervullen de gemeenten hun taak naar energieneutraliteit. Om dit te implementeren en om te komen tot daadwerkelijke uitvoering zijn nadere beleidsregels en randvoorwaarden nodig. Hiervoor wordt een projectgroep opgericht met leden uit de teams vastgoed, vergunningen, uitvoering en beheer. Samen stellen zij een projectplan op dat ter uitvoering wordt gebracht. In het projectplan worden de volgende onderdelen opgenomen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vaststellen gebouwenlijst en inzicht genereren in de nulsituatie • Informatiebrief naar huurders/verenigingen/stichtingen • Inkoopstrategie/PvE • Aanpassen MOP's • Verdeelsleutel accommodaties en huurders • Opstellen MIP's
Communicatie	Zodra goedkeuring verduurzaming is vastgesteld door de raad
Gerelateerd beleid	Bouwen en onderhoudsplan gemeente Eersel
Planning	2013, 2014 en 2015
Uren	<p>Een inschatting van het benodigd aantal uren voor Eersel is in</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2013/2014/2015: 90 uur
Kosten	Voor inzicht in de huidige situatie is 2.000 euro gereserveerd. De kosten voor de 15 EPA-U's en onderzoek naar energiebesparendemaatregelen voor 40 gebouwen is 40.000 euro in het meerjareninvesteringsprogramma 2014-2017 opgenomen. De meerkosten voor de maatregelen die rendabel zijn worden t.z.t. aan de raad voorgelegd.
Succes- en faalfactoren	<p>Kansen: integrale afstemming binnen de gemeentelijke organisatie is van belang om in de ontwikkelfase van het gemeentelijk gebouw de energieneutrale uitgangspunten in te brengen en kansen te inventariseren.</p> <p>Bedreiging: dat aanpassingen om diverse technische redenen niet meer mogelijk zijn en financiële ruimte binnen de gemeente ontbreekt.</p>

2. Verduurzaming scholen

Achtergrond	<p>Het project Zon op school bestaat in de basis uit het plaatsen van een of meer zonnepanelen op een basisschool. Hierbij wordt er een slimme meter aangelegd die weergeeft wat de panelen opbrengen. Met een lespakket, gaan de leerlingen aan de slag met het onderwerp energie.</p> <p>Het programma zal ook ingaan op energie besparing en tevens de basis (draagvlak) leggen voor de coöperatie gedachte door het daadwerkelijk lokaal opwekken van zonnestroom samen met alle andere scholen.</p>
Projectdoelstelling	<p>Binnen en buiten de school een bijdrage te leveren aan een duurzamere samenleving. Om dit te bereiken wordt er tijdens het project aandacht besteed aan energiebesparing en andere maatregelen, maar ook aan het klimaat en meer duurzaamheidsthema's.</p>
Beoogd resultaat	<p>In totaal verbruiken de 10 scholen in Eersel ruim 700.000 kWh per jaar (bijna € 100.000,-/jr). Hiervan neemt het Rythoviuscollege ruim 50% voor haar rekening. Omdat de energiebelasting voor verbruikers boven de 50.000 kWh fors daalt verandert de business case in negatieve zin. Door de vele obstakels en belemmeringen op het plat dak van 't Busseltje kan hier naar verwachting niet rendabel worden geïnvesteerd in zonnepanelen. Daarom wordt voorgesteld om het Rythoviuscollege en 't Busseltje buiten dit project te laten.</p> <p>Het resultaat beoogt 75% van het energieverbruik van de scholen duurzaam op te wekken met zonnepanelen. Hierdoor is ruimte voor verbetering van de energie-efficiënte, zuinig gedrag en een dalend aantal leerlingen.</p> <p>Naar inschatting kan met een investering van €350.000,- tot €400.000,- (incl. BTW) 8 scholen van de gemeente Eersel zelfvoorzienend worden in (75% van) hun elektriciteitsverbruik. Hiermee wekken de scholen ca. 210.000 kWh Voor de scholen betekent dit een totale jaarlijkse besparing van € 35.500,- op stroomkosten.</p>
Mogelijke andere effecten	<p>Burgers in Eersel nemen zelf duurzame maatregelen in hun particulieren bezit</p>
Afbakening	<p>Project is alleen gericht op basisscholen</p>
Werkzaamheden/ aanpak	<p>Intern overleg over project – projectplan opstellen – contact opnemen met IVN</p> <p>Voorstel naar college om als gemeente zelf te investeren in het project of een contract aan te gaan met een Esco/energiecoöperatie.</p> <p>Wanneer wordt gekozen om de energiecoöperatie de zonnepanelen te laten plaatsen, zal de tijdsplanning uitlopen. De energiecoöperatie is niet bij machte om alle scholen direct vol te leggen met zonnepanelen. In dit geval zal de voorlichting op scholen worden losgekoppeld van de investering op de zonnepanelen.</p> <p>Bij de selectie van projecten die de gemeente in het kader van haar voorbeeldfunctie realiseert zal de prioritering overwegend</p>

	afhangen van het te verwachten financieel rendement op de gedane investering.
Regionale aanpak	n.v.t
Projectorganisatie	<p>Projectleiding: gemeente Eersel</p> <p>Betrokken teams:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Welzijn • Vastgoed • Vergunningen <p>Gemeente initieert het project en verzorgt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • overleg team vastgoed (gebouwbeheer) • overleg team welzijn (communicatie). • evt. contact met de energiecoöperatie voor de financiering van het project. <p>IVN Consulentschap is verantwoordelijk voor de uitvoering van het project Zon op school. IVN verzorgt voor dit project:</p> <ul style="list-style-type: none"> • de (Brabantse) website van Zon op school; • een persbericht per fase; • de informatie verstrekking over het project met het oogmerk scholen enthousiast te krijgen en partners te bewegen zich te committeren aan het project; • opleiding van docenten/gast sprekers; • lesmateriaal/lesbrieven; • bijhouden website zodat iedereen kan zien hoeveel de scholen samen (en individueel) opwekken. <p>Sponsor(s):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Leverancier PV panelen en display (nog partner zoeken)
Communicatie	<p>Doelgroepen intern:</p> <ul style="list-style-type: none"> • gebouwbeheerder • functionele teams (welzijn) <p>Extern</p> <ul style="list-style-type: none"> • Scholen • Ouders van schoolkinderen
Gerelateerd beleid	Vastgoed en welzijn
Planning	2013, 2014 en 2015
Uren	Een inschatting van de benodigde uren voor Eersel is in 2013/2014/2015: 60 uur
Kosten	PV-panelen incl. display (investering door gemeente, cooperatie of Esco) Educatie school (indicatie) € 8.000,- (budget opgenomen in uitvoeringsprogramma). Mocht educatie niet kunnen doorgaan, dan zal het budget van € 8.000,- geïnvesteerd worden in de zonnepanelen op school.
Succes- en faalfactoren	Te kort aan investeringsgelden voor zonnepanelen

3. Duurzaam inkopen

Achtergrond	<p>Door toepassing van criteria voor duurzaam inkopen voor de eigen organisaties leveren de Kempengemeenten een bijdrage aan het verminderen van de milieudruk op de omgeving. Wettelijk zijn gemeenten nu verplicht om 75% duurzaam in te kopen. Vanaf 2015 moet dit 100% zijn.</p> <p>De Kempengemeenten zijn voor een deel van hun inkopen aangesloten bij het Bureau Inkoop Zuidoost-Brabant (BIZOB) die de landelijke criteria voor duurzaam inkopen toepassen. Voor het overige deel van de inkopen kunnen gemeenten zich conformeren aan de criteria die landelijk door Agentschap NL zijn opgesteld. Op dit moment hebben de gemeenten Bladel, Bergeijk, Oirschot en Reusel-de Mierden zich hierbij officieel aangesloten. Voor de inkopen die de Kempen in eigen beheer doen is het van belang dat hier ook de criteria voor duurzaam inkopen worden toegepast.</p>
Projectdoelstelling	<p>Het doel van het project is het borgen van duurzaam inkopen door de Kempengemeenten, hetgeen niet via BIZOB is geregeld.</p>
Beoogd resultaat	<p>De Kempengemeenten kopen per 2015 alle producten 100% duurzaam in. Hieronder wordt ook het inkopen van duurzame energie verstaan.</p>
Mogelijke andere effecten	<p>CO₂ besparing op alle thema's</p>
Afbakening	<p>Het project is in eerste instantie gericht op de samenwerking met de andere Kempengemeenten, pas als blijkt dat dit niet lukt zal gemeente Eersel zelf nadere invulling geven aan het project.</p>
Werkzaamheden/ aanpak	<p>De fasen binnen het project zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • inzichtelijk maken welke inkopen door de Kempengemeenten in eigen beheer worden gedaan; • inzichtelijk maken voor welke producten de criteria van duurzaam inkopen gelden; • in welke mate deze inkopen volgens de criteria van duurzaam inkopen worden gedaan; • opstellen van een werkwijze voor de eigen inkopen conform de criteria van duurzaam inkopen; Bijvoorbeeld duurzaamheidsparagraaf meenemen in aanbesteding/evaluatief formulier • gebruik maken van gemeente waar duurzaam wordt ingekocht (voorbeeld Veldhoven) • per 2015 100% duurzaam inkopen. <p>De daadwerkelijke CO₂ besparing van dit project is niet te meten. Als alternatief wordt gemonitord of de in het uitvoeringsplan opgenomen acties daadwerkelijk zijn uitgevoerd.</p>
Regionale aanpak	<p>De Kempengemeenten wisselen indien relevant ervaringen uit.</p>
Projectorganisatie	<p>Projectleiding: gemeente Eersel Betrokken teams:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vergunningen • Facilitair • Bizob <p>De gemeente is in deze zelf inkoper. De gemeente heeft de plicht en verantwoordelijkheid om duurzaam in te kopen. In samenwerking met het Bizob wordt dit project opgezet en uitgevoerd. Waar mogelijk zal het duurzaam inkopen ook worden gemonitord. Landelijk zal bij de monitoring naast het toepassen van de duurzaamheidscriteria ook veel aandacht worden gegeven aan kwalitatieve aspecten rond het meenemen van duurzaamheid in alle</p>

	fasen van het inkoopproces, contact met marktpartijen, etc.
Communicatie	Intern en extern bij inkopen
Gerelateerd beleid	Inkoopbeleid
Planning	2014 en 2015
Uren	De gemeente Oirschot draagt als projecttrekker bij aan dit project. Een inschatting van de benodigde uren voor Eersel is in <ul style="list-style-type: none"> • 2014: 10 uur • 2015: 110 uur
Kosten	Kosten uitvoering duurzaam inkopenbeleid: binnen reguliere capaciteit, geen extra kosten.
Succes- en faalfactoren	Kans: Samenwerking maakt het mogelijk om kennis te delen en gezamenlijk in te kopen.

4. Verduurzaming openbare verlichting	
Achtergrond	<p>In 2003 is een beleid voor openbare verlichting goedgekeurd en in gebruik genomen. Vanaf 2003 is de openbare verlichting geleidelijk aan gemoderniseerd. Dit betreft met name het inzetten van meer energiezuinige lampen al dan niet gecombineerd met dimmers. Een deel van de verlichting is nog niet gemoderniseerd.</p> <p>In 2014 heeft de raad een nieuw beleidsplan openbare verlichting vastgesteld. In het beleidsplan openbare verlichting zijn de ambities uit het klimaatbeleid overgenomen. In het beleidsplan is o.a. opgenomen om in het buitengebied een groot aantal lichtmasten weg te halen in het kader van donkertebelief. Daarnaast is er het plan om de "dure" SOX lampen te vervangen door LED verlichting.</p>
Projectdoelstelling	Het reduceren van het energieverbruik bij infrastructurele voorzieningen.
Beoogd resultaat	<p>Realiseren van duurzamere openbare verlichting waarmee een Energiebesparing 3 % per jaar wordt bereikt. Om dit te bereiken wordt ca 4% van het areaal verwijderd en wordt in 5 jaar ca 28% van het areaal Sox verlichting omgebouwd naar LED verlichting.</p> <p>In totaal wordt in 2014 ongeveer 900.000 kWh verbruikt. De werkzaamheden worden in stapjes uitgevoerd. Tov het totaal wordt het volgende bespaard:</p> <p>2015: 36.000 kWh 2016: 61.000 kWh 2017: 96.000 kWh 2018: 121.000 kWh 2019: 146.000 kWh 2020: 161.000 kWh</p> <p>In 2020 wordt 18% bespaard tov 2014.</p> <p>Daarnaast wordt waar mogelijk een schakelklok ingezet om aanlichting die met het OVL netwerk geschakeld is 's nachts uit te zetten.</p>
Mogelijke andere effecten	<ul style="list-style-type: none"> • kostenbesparing • Veiligheid van burgers komt in het geding
Afbakening	Alleen gemeentelijke verlichting
Werkzaamheden/ aanpak	Opstellen en uitvoering van beleidsplan openbare verlichting wat rekening houdt met de duurzaamheidsambities van de gemeente Eersel
Regionale aanpak	N.v.t.

Projectorganisatie	Projectleiding: gemeente Eersel Betrokken team: <ul style="list-style-type: none"> • Uitvoering en beheer
Communicatie	Zodra beleidsplan openbare verlichting is vastgesteld
Gerelateerd beleid	Openbare verlichting
Planning	2013
Uren	Een inschatting van de benodigde uren voor Eersel is in <ul style="list-style-type: none"> • 2013: 20 uur
Kosten	n.v.t.
Succes- en faalfactoren	Te kort aan investeringsgelden voor verduurzaming openbare verlichting

Thema: Duurzame gebouwde omgeving / Speerpunt: Bestaande woningen

5. Verduurzamen bestaande woningen	
Achtergrond	Uit de monitoring blijkt dat er veel energiebesparing bereikt kan worden bij de bestaande bouw. Dat kan enerzijds door gedragsverandering en anderzijds door het investeren in energiebesparende maatregelen. Huiseigenaren kunnen woningen stapsgewijs verduurzamen of in een keer naar NulopdeMeter. Het landelijke initiatief Energiesprong richt zich op NulopdeMeter renovaties. Met Energiesprong wil gemeente Eersel alle belanghebbende partijen in de gebouwde omgeving (ontwikkelaars, architecten, etc...) in beweging zetten om innovatief naar energiegebruik te kijken. Dat moet leiden tot een sprong naar grootschalige toepassing van duurzame energie en een forse reductie van het gebruik van fossiele brandstoffen.
Projectdoelstelling	Inwoners stimuleren energie te besparen. Een markt creëren voor duurzaam renoveren.
Beoogd resultaat	<p>Nulsituatie bestaande bouw. Door inzet van voorlichting 25 woningen per jaar 1 labelstap energiezuiniger maken. Hiermee een besparing realiseren van 25.000 m3 gas (ca. 45 ton CO2). In het projectvoorstel wordt de wijze van monitoring nader uitgewerkt.</p> <p>Marktrijpe concepten en samenwerkingsvormen opleveren die zorgen voor energieneutraal renoveren van woningen in de Kempen.</p> <p>De wijk Genderdreef en Nicolaas/ Sichmansstraat worden voorgesteld om met het programma Energiesprong te renoveren. In totaal gaat het om 175 woningen. Er wordt samengewerkt met de Kempengemeenten. In totaal willen we 1.000 woningen benaderen om duurzaam te renoveren.</p> <p>We verwachten een resultaat te bereiken dat 25 woningen van de 175 meedoen met een gemiddelde besparing van 1.600 m3 (gemiddeld verbruik conform milieucentraal) = 40.000 m3 (ca. 72 ton CO₂)</p>
Mogelijke andere effecten	<ul style="list-style-type: none"> • Ruimte voor bewoners om inkomsten anders uit te geven. • Goed binnenklimaat en comfort • Extra CO2-reductie bij andere partijen door de werking van de voorbeeldfunctie • Verbetering van woonomgeving en buurt.
Afbakening	Focus ligt op bewoners, zowel eigenaars als huurders.
Werkzaamheden/ aanpak	<p>Combineren van de volgende mogelijkheden</p> <ul style="list-style-type: none"> • Energie in Beeld, klimaatmonitordatabank • Buurtambassadeurs/energiecoaches (uitkering gemeente) • Financieel arrangement zoals 'Tilburgse Energie garantie' • Energiecampagne <p>Er wordt samengewerkt met de energiecoöperatie in het benaderen van de inwoners.</p> <p>Met een coalitie aan lokale bouwpartijen wordt het proces opgestart om energieneutraal renoveren te stimuleren. Om die vaste kern betrekken we andere betrokken partijen en geïnteresseerden die via een proces van kennisdeling en open innovatie bij dragen aan het realiseren van energieneutrale renovaties en het verbeteren van marktcondities hiervoor. Op voorhand worden er geen technieken en methoden uitgesloten,</p>

	<p>maar wordt aangesloten op de competenties en expertise van partijen en de kansen in de markt.</p> <p>Landelijk wordt aangesloten bij energiesprong. Wanneer het aanbod duidelijk is zullen de bewoners worden benaderd om mee te doen aan dit traject.</p>
Regionale aanpak	<p>Vanuit gemeente Waalre wordt regionaal het traject Duurzaam wonen in Zuidoost-Brabant geleid. Eersel sluit hierop aan, onze wethouder heeft zitting in de adviesgroep.</p> <p>De Kempengemeenten werken samen in het Energiesprongtraject. Het is dan ook opgenomen in het programma van het streekhuis Brabantse Kempen. Voor de coalitie van de Kempengemeenten is Eersel het aanspreekpunt. De gemeente Eersel reserveert tijd om het streekhuis Brabantse Kempen te ondersteunen bij het opzetten van dit project.</p>
Projectorganisatie	<p>Projectleiding: gemeente Eersel</p> <p>Betrokken teams:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vergunningen • Welzijn • Ruimte • Financiën <p>In een projectplan worden de te ondernemen stappen nader uitgewerkt. Aan de hand van Energie in Beeld en de klimaatmonitordatabank wordt de nulsituatie van het verbruik in kaart gebracht.</p> <p>Energiecoaches en energiecampagnes kunnen burgers overtuigen maatregelen te nemen. Bijv. een voorlichtingsavond van Buurkracht (Enexis BV), inzetten thermografische foto's.</p> <p>Landelijk wordt het project door Energiesprong nader uitgewerkt. Gemeente Eersel neemt samen met het huis van de Brabantse Kempen het initiatief bij het opstellen van het plan van aanpak en het vormen van de coalitie. In de uitvoering zal Eersel kaders stellen en toezien op de doelstellingen van het project. Het project is vraaggestuurd, waarbij de coalitie zelf de uitvoering coördineert. Binnen de coalitie worden hier afspraken over gemaakt.</p> <p>Binnen de Kempen zijn diverse architecten, adviseurs, aannemers en installateurs actief op het gebied van duurzaam bouwen en renoveren. Mede op initiatief van deze partijen hebben de Kempengemeenten de handen ineengeslagen voor dit project. De coalitie zal waar mogelijk gevormd worden door het netwerk van deze ondernemers. Externe financiers zullen worden gezocht dit traject te ondersteunen.</p>
Communicatie	<p>Communicatie extern: de ambitie en tussentijdse resultaten zullen naar buiten worden gecommuniceerd, vanuit de voorbeeldfunctie richting bewoners, bedrijven.</p>
Gerelateerd beleid	<p>Duurzaam bouwen, minimabeleid / welzijn</p>
Planning	<p>2013 - 2016 elk jaar een project</p>
Uren	<p>Een inschatting van de benodigde uren voor Eersel is in</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2013: 50 uur • 2014: 103 uur • 2015: 112 uur • 2016: 45 uur
Kosten	<p>Voor eventuele advieskosten is 3.500 euro (2014) beschikbaar. In 2014, 2015 en 2016 is per jaar 2.000 euro beschikbaar (voor o.a. communicatie)</p>

	De gemeenten zullen zelf geen financiële middelen investeren in hardware om renovaties te bekostigen. Burgers moeten zelf de investeringen dragen.
Succes- en faalfactoren	Succesfactoren: wellicht inzet van studenten of minima mogelijk. Bedreiging: Deelnemende coalitie partijen moeten niet deelnemen uit financieel gewin.

6. Subsidieregeling/revolving fund	
Achtergrond	<p>Het ontwikkelen van een subsidieregeling/revolving fund biedt de mogelijkheid een nieuwe impuls te geven aan de toepassing van duurzame technieken. Een "revolving fund" is een fonds, opgezet door de overheid, dat investeert in een bepaald soort projecten. Tegen een lage rentevoet kunnen burgers geld lenen. De betaalde rente wordt weer teruggevoerd in het fonds en kan opnieuw geïnvesteerd worden.</p> <p>Met een Kempenbrede subsidieverordening of revolving fund geven de Kempengemeenten een impuls aan duurzaamheid door extra realisatie van duurzame maatregelen.</p> <p>Tevens leidt de subsidieverordening ertoe dat er meer werkgelegenheid komt in de installatiebranche en dat de terugverdientijd van duurzame energievoorzieningen wordt verminderd.</p>
Projectdoelstelling	<p>Om de doelstelling uit de klimaatvisie te halen is energiebesparing in de bestaande woningvoorraad een belangrijk onderwerp. Er zal meer moeten worden gedaan om duurzame maatregelen in de bestaande bouw te stimuleren.</p> <p>Ervaring uit 2011 en 2012 leert dat een subsidieregeling zorgt dat zonnepanelen en zonneboilers samen voor: 80.000 kWh aan elektriciteit zorgt. Alle isolatie samen zorgt voor een besparing van 9.500 m3 aardgas per jaar. In totaal wordt door alle toegepaste maatregelen ca. 66.000 kg CO2 per jaar bespaard. Aangezien voor de subsidie 2014 hetzelfde bedrag beschikbaar is gesteld als in 2011 en 2012 wordt een besparing van 33.000 kg CO2 als doelstelling aangehouden.</p>
Beoogd resultaat	De invoering van een revolving fund of subsidieverordening in de gemeente Eersel. Bij interesse wordt samen met de vijf Kempengemeenten een regeling opgesteld. Als er geen interesse is zal gemeente Eersel zelf een subsidieverordening opzetten.
Mogelijke andere effecten	Werkgelegenheid in installatiebranche
Afbakening	Afhankelijk van de uit te voeren regeling zullen partijen wel of niet in aanmerking komen.
Werkzaamheden/ aanpak	<p>De activiteiten binnen het project zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • inventariseren van wensen en mogelijkheden van Kempengemeenten; • vaststellen te investeren gemeentelijk bedrag; • betrekken belanghebbende partijen, link met werkgelegenheid in de Kempen (Meer met Minder principe); • opzetten van revolving fund of subsidieverordening;
Regionale aanpak	Bij interesse van de andere Kempengemeenten werken de Kempengemeenten samen in dit project.
Projectorganisatie	<p>Projectleiding: gemeente Eersel</p> <p>Betrokken team:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vergunningen <p>De vorming van een gezamenlijk subsidieverordening/revolving</p>

	fund is een taak van de gemeente. De kaders/voorwaarden van een dergelijke verordening/fund moeten een stimulans zijn voor de burgers om energiebesparende maatregelen te treffen. De gemeente heeft een organiserende en stimulerende rol waarbij communicatie erg belangrijk is.
Communicatie	Extern naar burgers
Gerelateerd beleid	Bouwen
Planning	2013
Uren	De gemeente Eersel draagt als projecttrekker bij aan dit project in de vorm van 60 uren. Een inschatting van de benodigde uren voor Eersel is in <ul style="list-style-type: none"> • 2013: 80 uur
Kosten	Voor het opzetten van een subsidieverordening/revolving fund moeten de gemeenten investeringen doen. Afhankelijk van opzet en omvang zal het hierbij (kunnen) gaan om substantiële bedragen. Hierbij de kanttekening dat de opzet van een verordening anders is dan een revolving fund. Voor 2013 is 20.000 euro begroot. Overwogen wordt ook een budget voor 2014 t/m 2016 worden gevraagd
Succes- en faalfactoren	Kans: de subsidie geeft burgers de kans om enerzijds aan de energierekening te doen en anderzijds een bijdrage te leveren aan de terugdringing van het energieverbruik. Profilering als gemeente, serieus werk maken van energiebesparing (voorbeeldfunctie). Bedreiging: Wat is de effectiviteit van de regeling (administratieve rompslomp).

Thema: Duurzame gebouwde omgeving / Speerpunt: Nieuwbouw

7. EPC/GPR normen (nieuwbouw)woningen Kempen	
Achtergrond	<p>Om duurzamere gebouwen te realiseren binnen de Kempengemeenten is het opleggen van hogere normen met het duurzaamheidsinstrument GPR-gebouw en een verscherpte energieprestatie eis een noodzaak.</p> <p>GPR-gebouw is een instrument (rekenprogramma) waarin integraal diverse duurzaamheidsaspecten kunnen worden berekend. In dit programma worden de onderdelen energie, milieu, gezondheid, gebruikskwaliteit en toekomstwaarde bepaald. Met de Energieprestatienorm (EPN) kan het verwachte energiegebruik van een gebouw worden berekend.</p> <p>De verscherpte energieprestatie-eis (EPC) gaat uit van een wettelijke eis in 2013 van 0,6. Per 1 januari 2015 is de EPC 0,4.</p> <p>Om de ambitie van de Kempenvisie waar te maken, wordt gepleit voor een scherpere eis in de Kempen dan op dit moment wettelijk vereist. Voor de invulling van de ambitie is gemeente Eersel afhankelijk van externe belanghebbende partijen. Om deze reden is het van belang deze groep goed voor te lichten, afspraken te maken over het duurzaamheidsniveau en waar mogelijk samen te werken in het verduurzamen van de gemeente Eersel.</p>
Projectdoelstelling	<p>Naar verwachting zal de EPC in in 2020 naar 0,0 (energie neutraal) gaan.</p> <p>Om de doelstelling uit de klimaatvisie te halen, zal moeten worden gecontroleerd of aan deze eis wordt voldaan, waar mogelijk moet meer worden gedaan dan op dit moment wettelijk is vereist. Het doel van dit project is dan ook een gezamenlijk Kempenbreed gedragen verscherpte energieprestatie-eis door te voeren. En gebruik te maken van de systematiek GPR-gebouw met een hogere norm (dan wettelijk vereist) bij alle Kempengemeenten.</p>
Beoogd resultaat	<p>Alleen nog maar bouwen van energiezuinige huizen en bedrijven binnen de Kempengemeenten via een verscherpte norm t.o.v. het Bouwbesluit. Het ambitieniveau voor GPR-gebouw voor alle bouwtypen (dus woningbouw en andere gebruiksfuncties waar GPR-gebouw voor beschikbaar is) is 7,5 gemiddeld, met een minimum van 7,0 voor de module energie. Bovendien wordt een energieprestatie-eis gehanteerd van 25% strenger dan de wettelijke eis (voor woningbouw is de eis op dit moment dan 0,3 i.p.v. 0,4).</p> <p>Dit geeft gemiddeld een reductie van 20-25% CO2 bij nieuwbouwwoningen.</p>
Mogelijke andere effecten	Kostenbesparing voor burgers op langere termijn
Afbakening	Één gezamenlijke eis binnen de Kempen realiseren.
Werkzaamheden/ aanpak	<p>De activiteiten binnen het project zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vaststellen gebruik GPR en gezamenlijke ambitie van Kempengemeenten • Vaststellen EPC eis (in het verlengde van de regionale afspraak) • Betrekken belanghebbende partijen • EPC-berekeningen van (nieuwbouw)woningen worden getoetst en er wordt gehandhaafd. <p>Belanghebbende lokale partijen worden geïnformeerd over het gemeentelijke klimaatbeleid. Bij het maken van plannen en afspraken met projectontwikkelaars worden concrete prestatieafspraken gemaakt met betreffende ontwikkelende partijen over het te realiseren energieverbruik- en duurzaamheidsniveau. Waar nodig worden de prestatieafspraken vastgelegd in de werkprocessen.</p>

	<p>Voorbeelden:</p> <ul style="list-style-type: none"> • het inzetten van Nul op de meter. Een netwerk van belanghebbende partijen die laten zien dat energieneutraal bouwen zelfs goedkoper kan dan traditioneel bouwen. • Met de woningcorporatie een Revolving Fund opzetten. Gemeente investeert eenmalig een budget, de woningcorporatie beheert het fonds. <p>De daadwerkelijke CO2 besparing van dit project is niet te meten. Als alternatief wordt gemonitord of de in het uitvoeringsplan opgenomen acties daadwerkelijk zijn uitgevoerd.</p>
Regionale aanpak	<p>De Kempengemeenten werken samen in dit project. Dit project is dan ook opgenomen in het programma van het streekhuis Brabantse Kempen. Voor de coalitie van de Kempengemeenten is Bladel het aanspreekpunt. De gemeente Bladel reserveert tijd om het streekhuis Brabantse Kempen te ondersteunen bij het opzetten van dit project. In het geval van woningontwikkeling in Eersel zal gemeente Eersel het initiatief nemen om met ontwikkelende partijen tot prestatieafspraken te komen.</p>
Projectorganisatie	<p>Projectleiding: Huis van de Brabantse Kempen Betrokken teams:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vergunningen • Communicatie <p>Individuele Kempengemeenten stimuleren de aanvragers van nieuwbouw en bestaande projecten om boven de wettelijke norm de energieprestatie-eis van het gebouwde te realiseren. Faciliteren en ondersteunen van de niet-licentiehouders voor het gebruik van de methodiek GPR-gebouw. Bij het opstellen van bestemmingsplannen de duurzaamheidsambitie opnemen en verwijzen naar de systematiek van GPR-gebouw. Zie stroomschema gemeente Eersel.</p> <p>Doelgroepen extern</p> <ul style="list-style-type: none"> • architecten • particuliere bouwer • project ontwikkelaars / makelaars / corporaties • bouwbedrijven • installatiebedrijven
Communicatie	Extern: Naar belanghebbende bouwende partijen en burgers
Gerelateerd beleid	Bouwen en ruimtelijk ordening, grondbeleid, bouwbesluit
Planning	2015 en 2016
Uren	<p>De gemeente Bladel is projecttrekker en draagt bij aan dit project. Een inschatting van de benodigde uren voor Eersel is in</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2015: 50 uur • 2016: 52 uur
Kosten	<p>Kosten: regionaal licentie - abonnement GPR-gebouw. 1.000 euro per jaar</p> <p>Externe bouwpartners / niet-licentiehouders kunnen op projectniveau meeliften met gemeentelijk abonnement GPR-gebouw. Kosten uitvoering team bouwen: binnen reguliere capaciteit van vergunningverlening. In principe geen extra kosten bij vergunningverlening omdat binnen afzienbare tijd het overleggen c.q. bijsluiten van een duurzaamheidsrapportage, binnen het Bouwbesluit, verplicht wordt gesteld.</p>
Succes- en faalfactoren	<p>Faalfactoren: De verscherpte EPC eisen is in juridische zin niet afdwingbaar. De Kempengemeenten zullen allen dezelfde eisen moeten aanhouden, anders valt de gemeente Eersel terug op het huidige</p>

	<p>vastgesteld ambitieniveau. Minder ontwikkelingsprojecten door crisis die ook nog eens financieel onder druk staan. Succesfactoren: kansen zijn voorhanden mits de extra investeringen voor de hogere EPC kunnen worden afgedekt. Hiervoor de methodieken van voorfinanciering (o.a. Groene Hypotheek – ZBS e.d.) betrekken.</p>
--	---

Thema: Duurzame mobiliteit/ Speerpunt: Groen gas en elektrisch vervoer

8. Duurzaamheid in verkeer- en vervoers gerelateerd beleid	
Achtergrond	Eénvijfde deel van de CO ₂ -uitstoot in Nederland wordt veroorzaakt door verkeer en vervoer. Echter het beleid omtrent het verkeer en vervoer wordt met name landelijk en provinciaal opgesteld. De invloed van gemeente Eersel op het landelijke en provinciale beleid is beperkt. Wel betaalt de gemeente Eersel mee aan landelijke en provinciale campagnes om vervoer te verduurzamen.
Projectdoelstelling	Het onderwerp duurzaamheid meenemen in in het verkeer en vervoerplan en in het parkeerbeleidsplan.
Beoogd resultaat	Het onderwerp duurzaamheid meenemen in verkeer- en vervoers gerelateerd beleid.
Mogelijke andere effecten	Verbeteren leefbaarheid (minder autoverkeer = minder (over)last van de negatieve effecten).
Afbakening	Het monitoren op CO ₂ -emissies door vermindering vervoerskilometers is lastig. Daarnaast hebben autonome veranderingen (toename verkeer) en effecten van EU- en rijksbeleid hier effect op. Het is dan de vraag in hoeverre het gemeentelijk beleid heeft bijgedragen aan de CO ₂ -reductie. Het alternatief is daarom het monitoren of de in het uitvoeringsplan opgenomen acties daadwerkelijk zijn uitgevoerd.
Werkzaamheden/ aanpak	Duurzaamheid opnemen in een verkeers- en vervoersgerelateerd beleid. Concreet kan gedacht worden aan: <ul style="list-style-type: none"> • uitbreiding elektrische laadpalen (ook bij de burger thuis) opnemen in parkeerbeleidsplan • meer fiets- en voetgangersfaciliteiten opnemen in verkeer- en vervoersplan
Regionale aanpak	Samenwerking is mogelijk
Projectorganisatie	Projectleiding: gemeente Eersel Betrokken teams: <ul style="list-style-type: none"> • Vergunningen • Ruimte (verkeer)
Communicatie	Divers
Gerelateerd beleid	Parkeerbeleid, woonvisie
Planning	2014
Uren	Een inschatting van de benodigde uren voor Eersel is in <ul style="list-style-type: none"> • 2014: 25 uur
Kosten	
Succes- en faalfactoren	n.v.t.

9. Fietsverkeer	
Achtergrond	Het onderdeel fietsverkeer richt zich op het intensiveren van het fietsaandeel binnen de gemeente Eersel.
Projectdoelstelling	Het reduceren van het energieverbruik verkeer en vervoer en het veranderen van bestaande modal split (is de verdeling van de personenverplaatsingen over de vervoerwijzen) naar fiets in plaats van auto.
Beoogd resultaat	Resultaat <ul style="list-style-type: none"> • aanhaken op campagne Heel Nederland Fiets; • faciliteren elektrische fiets, door het realiseren van minimaal 3 oplaadpunten in de gemeente Eersel;

	<ul style="list-style-type: none"> • beschikbaar stellen van een dienstfiets bij de gemeente Eersel; • fietsen naar de winkel stimuleren met een campagne.
Mogelijke andere effecten	Meer fietsen heeft op vele andere beleidsterreinen positieve invloed. Fietsen is allereerst gezond. Daarnaast heeft fietsbeleid invloed op de luchtkwaliteit, op de verkeersveiligheid, op parkeersdruk en verbeteren leefbaarheid (minder autoverkeer = minder (over)last van de negatieve effecten).
Afbakening	Het ligt voor de hand alleen de CO ₂ -emissies door verkeer te monitoren, daar hebben de doelen immers betrekking op. Echter, ook autonome veranderingen (toename verkeer) en effecten van EU- en rijksbeleid hebben daar effect op. Het is dan de vraag in hoeverre het gemeentelijk beleid heeft bijgedragen aan de CO ₂ -reductie. Daarnaast is het heel moeilijk te meten. We kiezen er dan ook voor om te monitoren of de in het uitvoeringsplan opgenomen acties daadwerkelijk zijn uitgevoerd.
Werkzaamheden/ aanpak	<p>Projecten in 2015 zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • faciliteren elektrische fiets, door het realiseren van minimaal 3 oplaadpunten in het centrum van gemeente Eersel; • beschikbaar stellen van een dienstfiets bij de gemeente Eersel; • aanhaken op campagne Heel Nederland Fiets; <p>Project 2016:</p> <ul style="list-style-type: none"> • fietsen naar de winkel stimuleren met een campagne.
Regionale aanpak	Mogelijk, uitwisseling van projectopzet
Projectorganisatie	<p>Projectleiding: gemeente Eersel</p> <p>Betrokken teams:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vergunningen • Ruimte (verkeer) • Communicatie <p>Diverse partijen zijn betrokken, van gebruiker tot belangenorganisatie (Fietzersbond), etc...</p>
Communicatie	Via diverse kanalen wordt gecommuniceerd
Gerelateerd beleid	Fietscommunicatie, lokaal en regionaal fietsbeleid
Planning	2014 en 2016
Uren	Een inschatting van de benodigde uren voor Eersel is in <ul style="list-style-type: none"> • 2015: 55 uur • 2016: 60 uur
Kosten	2015: 4000 euro
Succes- en faalfactoren	n.v.t.

10. Minder Mobiliteit	
Achtergrond	De hoeveelheid personenauto- vrachtautokilometers verminderen
Projectdoelstelling	Het reduceren van het energieverbruik verkeer en vervoer
Beoogd resultaat	<ul style="list-style-type: none"> • minder autoverplaatsingen met autodelen • bezettingsgraad gebruikte vervoersmiddelen verhogen met carpoolen • Verduurzaming 25% van gemeentelijk wagenpark
Mogelijke andere effecten	Verbeteren leefbaarheid/luchtkwaliteit (minder autoverkeer = minder (over)last van de negatieve effecten). Verbeteren bereikbaarheid

Afbakening	Het monitoren op CO ₂ -emissies door vermindering vervoerskilometers is lastig. Daarnaast hebben autonome veranderingen (toename verkeer) en effecten van EU- en rijksbeleid hier effect op. Het is dan de vraag in hoeverre het gemeentelijk beleid heeft bijgedragen aan de CO ₂ -reductie. Het alternatief is daarom het monitoren of de in het uitvoeringsplan opgenomen acties daadwerkelijk zijn uitgevoerd.
Werkzaamheden/ aanpak	Opzetten pilot project, mogelijk: <ul style="list-style-type: none"> • realiseren van een deelauto in de gemeente Eersel • realiseren van extra carpoolplaatsen • Verduurzaming 25% van gemeentelijk wagenpark
Regionale aanpak	mogelijk
Projectorganisatie	Projectleiding: gemeente Eersel Betrokken teams: <ul style="list-style-type: none"> • Vergunningen • Ruimte (verkeer) • Communicatie
Communicatie	projectcommunicatie
Gerelateerd beleid	Verkeers- en vervoersplan
Planning	2016
Uren	Een inschatting van de benodigde uren voor Eersel is in 2016: 80 uur
Kosten	3400 euro
Succes- en faalfactoren	Draagvlak ondernemers

Thema: Duurzame bedrijven / Speerpunt: Lokale duurzame economie

11. Eerselse ondernemers voor duurzame samenwerking	
Achtergrond	<p>Bij steeds meer ondernemers is het begrip 'duurzaam ondernemen' bekend. Toch blijven nog veel kansen liggen om de bedrijfsvoering te verduurzamen. De beste manier om bedrijven te stimuleren tot maatschappelijk verantwoord ondernemen in brede zin of CO₂ reductie in het bijzonder, zijn de verhalen of voorbeelden van bedrijven in de buurt die al stappen hebben gezet.</p> <p>In Eersel is veel kennis en ervaring beschikbaar op het terrein van duurzame ontwikkeling en alle deelgebieden (zoals CO₂ reductie, energiebesparing, duurzame opwekking, mobiliteit, MVO). De partijen die over kennis beschikken zijn vaak specialistisch en op specifieke delen van de markt actief.</p>
Projectdoelstelling	<p>Vergroting van het aantal Eerselse bedrijven dat aandacht heeft voor duurzaamheid in de bedrijfsvoering.</p> <p>Eerselse ondernemers die complementaire diensten en producten op het gebied van duurzaamheid aanbieden, verbinden en gezamenlijk een positie opbouwen zodat grote en integrale projecten en initiatieven ondersteund kunnen worden. Nieuwe producten worden opgezet. Lokale kennis en ervaring ontsluiten voor de lokale markt. Waar mogelijk in samenwerking met de energiecoöperatie</p>
Beoogd resultaat	<p>In 2016, het einde van dit uitvoeringsprogramma, weet 50% van de ondernemers in Eersel wat duurzaam ondernemen inhoudt en zijn zij op de hoogte van de manieren waarop zij hun energieverbruik kunnen verlagen of zelf energie op kunnen wekken. Een verbond/netwerk opzetten van innovatieve duurzame ondernemers die pro-actief projecten en initiatieven lanceert in eersel en daarmee een structurele bijdrage levert aan de duurzaamheidsambities van de gemeente.</p>
Mogelijke andere effecten	<p>Toegenomen kennis bij bedrijven • MVO • Kostenbesparing voor bedrijven • Groen imago voor bedrijven</p> <p>Netwerkvorming, bedrijven leren elkaar kennen, interessante vernieuwende coalities ontstaan.</p> <p>Activiteiten van de coalities: Markten, nieuwe producten, etc...</p>
Afbakening	<p>Het projectvoorstel behelst het stimuleren van bedrijven om maatregelen te treffen en het opzetten van coalities (samenwerkingsvorm, financiering, lidmaatschap netwerk, enz.) maar niet het nemen van de maatregelen zelf of de opzet van activiteiten en initiatieven die de coalities willen uitvoeren.</p>
Werkzaamheden/ aanpak	<p>Voor de aanpak van dit project zijn diverse voorstellen. Dit zijn onder andere:</p> <ul style="list-style-type: none"> • goede MVO voorbeelden beschrijven, publiceren en daarmee andere bedrijven stimuleren het voorbeeld te volgen. • Verkiezing duurzame ondernemer van het jaar • Investeren in netwerken en stimuleren van de samenwerking tussen de partijen. • Afsluiten convenanten <p>In 2015 wordt mede op basis van de ervaringen met de andere projecten, bepaald welke aanpak het meest kansrijk is. In 2015 en 2016 wordt hier invulling aan gegeven.</p> <p>De daadwerkelijke CO₂ besparing van dit project is niet te meten. Als alternatief wordt gemonitord of de in het uitvoeringsplan opgenomen acties daadwerkelijk zijn uitgevoerd.</p>
Regionale aanpak	<p>De aanpak is in eerste instantie gericht op Eersel en directe omgeving, maar kan wanneer nodig worden opgeschaald naar</p>

	de regio.
Projectorganisatie	Projectleiding: gemeente Eersel Betrokken teams: <ul style="list-style-type: none"> • Vergunningen • Communicatie
Communicatie	Afhankelijk van de aanpak die gekozen wordt.
Gerelateerd beleid	Economie, sociale zaken, welzijn, milieu, mobiliteit enz.
Planning	2014, 2015 en 2016
Uren	Een inschatting van de benodigde uren voor Eersel is in <ul style="list-style-type: none"> • 2014: 45 uur • 2015: 95 uur • 2016: 55 uur
Kosten	Voor 2014 t/m 2016 jaarlijks 1.500, -voor bijv. inhuren studenten, daarnaast 1.000 euro voor organisatiekosten (huren ruimtes voor bijeenkomsten, communicaties, onderhouden website, enz.)
Succes- en faalfactoren	Succesfactoren en kansen: er is steeds meer behoefte aan vernieuwende aanpakken en integrale benaderingen van CO ₂ reductiedoelen, CO ₂ reductie is kostenreductie, steeds meer aandacht voor lokale initiatieven en lokale netwerken, bedrijven willen zich laten zien als MVO bedrijf. Bedreigingen/faalfactoren: deelnemers die vooral komen halen en niet brengen, het wordt een praatclub ipv een doe-club.

Thema: Duurzame bedrijven / Speerpunt: Handhaving

12. Handhavingsprojecten	
Achtergrond	In september 2013 heeft een groot aantal partijen, waaronder de VNG het energieakkoord voor duurzame groei afgesloten. Een onderdeel van dit akkoord is de afspraak dat energiebesparing bij bedrijven een hogere prioriteit gaat krijgen. Al sinds lange tijd is er voor bedrijven een verplichting om energiebesparende maatregelen te treffen met een terugverdientijd korter dan 5 jaar. Het toezicht op de bedrijven en instellingen die vallen onder de werking van artikel 2.15 van het Activiteitenbesluit is een verantwoordelijkheid van gemeenten, provincies en hun uitvoeringsdiensten. In het akkoord wordt geconstateerd dat bedrijven deze verplichting onvoldoende naleven en dat ook het toezicht erop vaak beperkt is. Door onwetendheid over de Wet milieubeheer (Wm) lopen bedrijven jaarlijks miljoenen aan besparingen mis. De energiebesparingspotentie is echter groot.
Projectdoelstelling	Het realiseren van energiebesparingen bij bedrijven
Beoogd resultaat	Vergunningverlening en handhaving van energie-eisen aan bedrijven waarvan de gemeente bevoegd gezag is op basis van de Wet milieubeheer.
Mogelijke andere effecten	-
Afbakening	Mogelijk ook afspraken MJA-bedrijfstacken waarvoor gemeente bevoegd gezag is
Werkzaamheden/ aanpak	Inventarisatie verbruiken gemeentelijke bedrijven. Naar aanleiding van de resultaten de 5 bedrijven die het meeste energie verbruiken controleren of zij voldoende energiebesparende maatregelen hebben getroffen. De daadwerkelijke CO2 besparing van dit project is vooraf niet te bepalen. Het alternatief is daarom het monitoren of de in het uitvoeringsplan opgenomen acties daadwerkelijk zijn uitgevoerd.
Regionale aanpak	Vanuit de regio wordt een project voorbereid om energiebesparing structureel in te bedden bij toezicht.
Projectorganisatie	Projectleiding: gemeente Eersel Betrokken teams: <ul style="list-style-type: none"> • Handhaving • Communicatie
Communicatie	Resultaten project wordt gecommuniceerd
Gerelateerd beleid	Milieuwetgeving
Planning	2015 en 2016
Uren	Een inschatting van de benodigde uren voor Eersel is in <ul style="list-style-type: none"> • 2015: 50 uur • 2016: 30 uur
Kosten	Voor de eerste inventarisatie is 1500 euro beschikbaar.
Succes- en faalfactoren	Bedreigingen: Toezicht is uitbesteed aan Odzob. Daarnaast moeten verbruiken van bedrijven inzichtelijk worden.

Thema: Duurzame landbouw / Speerpunt: Naar energieproducerende landbouw

13. Zonne-energie bij agrariërs in de Kempen (Asbest eraf, zon erop)	
Achtergrond	Staatssecretaris Atsma trekt een subsidie uit van € 20 mln. De subsidie wordt verdeeld naar rato van het aantal agrarische ondernemingen per provincie in Nederland. Voor provincie Noord Brabant komt ca. € 3,5 mln. beschikbaar. De subsidiëring is alleen beschikbaar voor daken van agrarische gebouwen. Voor de vervanging van andere daken ligt de verantwoordelijkheid bij de gebouweigenaar.
Projectdoelstelling	<ul style="list-style-type: none"> • Stimuleren zonne-energie bij agrariërs. • Alle agrariërs binnen gemeente Eersel informeren over de subsidie
Beoogd resultaat	Agrariërs stimuleren asbest te verwijderen en zonnepanelen terug te plaatsen
Mogelijke andere effecten	In verband met hoge kosten is de vervanging van asbestdaken voor veel agrariërs niet aantrekkelijk. Door agrariërs te belonen die bij het vervangen van asbestplaten meteen investeren in zonnepanelen, hoopt de regering te voorkomen dat gebouweigenaren de oude golfplaten ondanks de gezondheidsrisico's nog jaren laten zitten. Het vervangen van de daken is dan geen prijzig verlies, maar een investering in een nieuwe, duurzame inkomstenbron: zonne-energie.
Afbakening	Eerselse agrariërs
Werkzaamheden/ aanpak	Coalities opzetten om een totaalpakket (verwijderen asbest en plaatsen zonnepanelen) aan te bieden. Voorlichting geven aan agrariërs samen met LTO Eersel. De daadwerkelijke CO2 besparing van dit project is niet te meten. Het alternatief is daarom het monitoren of de in het uitvoeringsplan opgenomen acties daadwerkelijk zijn uitgevoerd.
Regionale aanpak	Gezamenlijk informatiebijeenkomst organiseren of opzet van de bijeenkomst delen.
Projectorganisatie	Projectleiding: gemeente Eersel Betrokken teams: <ul style="list-style-type: none"> • Vergunningverlening (milieu) • Communicatie
Communicatie	Organiseren bijeenkomst agrariërs en publiceren artikelen
Gerelateerd beleid	Milieuwetgeving
Planning	2013
Uren	Een inschatting van de benodigde uren voor Eersel is in <ul style="list-style-type: none"> • 2013: 50 uur
Kosten	1000 euro zaalhuur en catering
Succes- en faalfactoren	Faalfactor: Agrariërs moeten zelf de investering doen

Thema: Duurzame energie productie / Speerpunt: Lokale duurzame energieproductie

14. Biomassa	
Achtergrond	Het potentieel aan biomassa binnen de Kempen voor duurzame energieproductie benutten. Een deel hiervan zijn de stromen van het gemeentelijke hout- en snoeiafval (ca. 4000 ton per jaar). Een stroom die door de gemeenten wordt beheerd en waarvan de gemeente de verwerking bepaalt. Omdat de contracten en contractsduur voor de verwerking van het houtafval per gemeente verschillen, is hier allereerst afstemming nodig. De gezamenlijke massa zou dan (lokaal) ingezet kunnen worden voor biomassa, wat kansen biedt voor lokale ondernemers en duurzame energie. Het potentieel voor biomassa in de Kempen wordt geschat op 2 PJ.
Projectdoelstelling	Het doel van het project is het bepalen of en hoe het interessant kan zijn om de stromen hout- en snoeiafval duurzaam te verwerken. Wanneer mogelijk worden duurzame projecten gefaciliteerd.
Beoogd resultaat	Een mogelijk resultaat kan zijn het leveren van hout- en snoeiafval aan biomassaketel in Eersel.
Mogelijke andere effecten	Warmte levering aan derden
Afbakening	De gemeente zal niet zelf investeren in het biomassacentrale.
Werkzaamheden/ aanpak	De activiteiten binnen het project zijn: <ul style="list-style-type: none"> • Het inventariseren van stromen en contracten • Informeren bij de Kempengemeenten of zij de stromen biomassa van alle gemeenten als één stroom willen aanbieden. Wanneer de gemeente interesse hebben een voorstel opstellen aan het POHO-overleg voor al dan niet een gezamenlijke aanpak van hout- en snoeiafval en op welke wijze. • Inventariseren of biomassa op een andere manier duurzaam kan worden ingezet, bijvoorbeeld lokale biomassaketels. Waar mogelijk de energiecoöperaties betrekken bij deze mogelijkheden.
Regionale aanpak	De Kempengemeenten hebben dit project opgenomen in het programma van het streekhuis Brabantse Kempen. Voor de coalitie van de Kempengemeenten is Oirschot het aanspreekpunt. De gemeente Oirschot reserveert tijd om het streekhuis Brabantse Kempen te ondersteunen bij het opzetten van dit project. Medio 2014 hebben de Kempengemeenten ervoor gekozen om dit project niet meer gezamenlijk voort te zetten bij gebrek aan concrete initiatieven uit de markt.
Projectorganisatie	Projectleiding: gemeente Eersel Betrokken teams: <ul style="list-style-type: none"> • Vergunningen • Ruimte (mobiliteit) • Communicatie <p>Gemeente is leverancier van groene grondstoffen (gft, hout- en snoeiafval) en daarmee kan zij strategisch een rol spelen op deze markt door te kiezen voor (lokale) duurzame verwerking van deze stromen. Samenwerking tussen Kempengemeenten versterkt die rol en biedt meer kansen voor grondstoffenhergebruik en energie uit biomassa. Gemeenten zijn hierbij dus zelf aan zet en hebben de rol als initiatiefnemer.</p>
Communicatie	Extern
Gerelateerd beleid	Afvalbeleid
Planning	2014, 2015

Uren	Een inschatting van de benodigde uren voor Eersel is in 2014: 55 uur 2015: 25 uur
Kosten	Kosten voor dit project om te komen tot een keuze beperken zich tot de inzet van de interne medewerkers afval en externe adviseurs.
Succes- en faalfactoren	Kans: Samenwerking maakt het mogelijk om een grotere aanbieder van biomassa te zijn en daarmee een rol te kunnen spelen voor lokale bio-energie-initiatieven. Bedreiging: de markt van biomassa is erg in beweging met onduidelijke vraag en aanbod. Dit maakt de haalbaarheid van lokale initiatieven onzeker.

15. Mestvergisting (bio-energie/biobased economy)	
Achtergrond	De klimaatvisie van de Kempengemeenten richt zich op de opwekking van bijna 5 PJ duurzame energie in 2025. Ongeveer de helft hiervan komt uit bio-energie. De bijdrage van Bio-energie uit mestvergisting is ingeschat op 7%. Mest van agrarische bedrijven kan (al dan niet samen met andere biomassastromen uit het gebied) omgezet worden naar biogas. Dit biogas kan weer gebruikt worden om bedrijfsgebouwen en/of woningen te verwarmen, elektriciteit op te wekken of fungeren als transportbrandstof. Daarnaast biedt de grote hoeveelheid mest in de regio kansen om hier groene grondstoffen uit te winnen die voor andere doeleinden gebruikt kunnen worden (Biobased Economy)
Projectdoelstelling	Initiatiefnemers faciliteren en waar mogelijk samenwerking organiseren tussen agrariërs, gemeente, waterschap, provincie en afzetmarkten (warmte, grondstoffen) om één of meerdere rendabele businesscases te realiseren, gericht op benutting van mest voor duurzame energie opwekking en groene grondstoffen.
Beoogd resultaat	Het resultaat is afhankelijk of er partijen zijn die willen investering in het verwerken van mest. De gemeente wil nieuwe initiatieven faciliteren om tot realisatie te komen. Omdat de gemeente afhankelijk is van initiatiefnemers is voor dit project geen doelstelling met CO2 reductie gekoppeld.
Mogelijke andere effecten	Oplossing mestproblematiek
Afbakening	Gemeente Eersel zal niet zelf investeren in mogelijke cases.
Werkzaamheden/ aanpak	Activiteiten binnen het project zijn: <ul style="list-style-type: none"> • vormen van een coalitie van partijen;
Regionale aanpak	De Kempengemeenten hebben dit project opgenomen in het programma van het streekhuis Brabantse Kempen. Voor de coalitie van de Kempengemeenten is Reusel de Mierden het aanspreekpunt. De gemeente Reusel de Mierden reserveert tijd om het streekhuis Brabantse Kempen te ondersteunen bij het opzetten van dit project. Medio 2014 hebben de Kempengemeenten ervoor gekozen om dit project niet meer gezamenlijk voort te zetten bij gebrek aan concrete initiatieven uit de markt. Bio-energie/ bio-based energy was binnen het Energietransitie programma van het SRE één van focusgebieden, tot en met maart 2015 werd regionaal aan een Europees project gewerkt dat zich richtte op het faciliteren van bio-energie initiatieven.
Projectorganisatie	Projectleiding: gemeente Eersel Betrokken teams: <ul style="list-style-type: none"> • Vergunningen • Ruimte (mobiliteit) • Communicatie

	De rol van de gemeente is kennisdeling, ondersteunen, faciliteren en partijen bij elkaar brengen.
Communicatie	Extern
Gerelateerd beleid	Afvalbeleid en ruimtelijke ordening
Planning	2014 en 2016
Uren	Een inschatting van de benodigde uren voor Eersel is in <ul style="list-style-type: none"> • 2014: 60 uur • 2016: 60 uur
Kosten	De ondernemer is verantwoordelijk voor de financiering van de installatie. De gemeente faciliteert de initiatiefnemer. Er zijn geen externe kosten verbonden aan dit project
Succes- en faalfactoren	<p>Succesfactor: Bio-energie uit mest biedt grote kansen voor veel veehouderijen in de Kempen. Boer als producent van groen gas, warmte en elektriciteit. Zelfvoorzienend (energie neutraal) versus energieleverancier.</p> <p>Faalfactor: Wat zijn de mogelijkheden, voorwaarden om opgewekte energie aan het landelijk energienet te leveren. Techniek sterk in ontwikkeling. Wat is het moment waarop de businesscases rendabel zijn?</p>

16. Zonne-energie bij burgers in de Kempen	
Achtergrond	Het zonlicht in Nederland is prima geschikt om duurzame elektriciteit mee op te wekken. Deze manier van duurzame energie-opwekking gebeurt met zonnepanelen. De vaak blauwgekleurde panelen liggen op daken van woonhuizen en kantoorgebouwen. De prijzen van zonnepanelen dalen nog steeds en de verwachting is dat die daling langzaam doorzet, door technische ontwikkelingen en schaalvergroting.
Projectdoelstelling	Het project kent de volgende doelstellingen: <ul style="list-style-type: none"> • Bijdragen aan de doelstelling van de klimaatvisie: circa 0,5 PJ zonne-energie. • Realisatie van zonne-energie bij burgers in de Kempen, door gezamenlijk inkoop.
Beoogd resultaat	Realiseren van zonne-energie projecten in de Kempen
Mogelijke andere effecten	N.v.t.
Afbakening	De gemeente zal niet zelf investeren in de hardware, de zonnepanelen zelf
Werkzaamheden/ aanpak	De volgende stappen kunnen mogelijk binnen het project onderscheiden worden: <ul style="list-style-type: none"> • zoeken van samenwerkingspartners om een Kempeninkoop van zonne-energie voor burgers te realiseren. • Overleg met partners, zoals agrariërs, bedrijven, dorpsraden/wijkverenigingen en energiecoöperatie.
Regionale aanpak	De Kempengemeenten hebben in 2013 samengewerkt in dit project. Dit project is dan ook opgenomen in het programma van het streekhuis Brabantse Kempen. Voor de coalitie van de Kempengemeenten is Bergeijk het aanspreekpunt. De gemeente Bergeijk reserveert tijd om het streekhuis Brabantse Kempen te ondersteunen bij het opzetten van dit project. Voor een traject in 2015 wordt samenwerking gezocht met de energiecoöperatie.
Projectorganisatie	<p>Projectleiding: gemeente Eersel</p> <p>Betrokken teams:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vergunningen • Communicatie <p>Als het gaat om het realiseren van zonne-energie bij bedrijven en</p>

	<p>burgers, kunnen gemeenten organiseren en faciliteren om partijen bij elkaar te brengen, om te communiceren over de projecten, om randvoorwaarden te realiseren, etc.</p> <p>Voorbeeld project</p> <ul style="list-style-type: none"> • In samenwerking met de Kempengemeenten wordt een leverancier gevraagd om zonnepanelen aan te bieden. Hierbij wordt de burger volledig ontzorgd. • Solar maatschap business-to-business aanbod PV installatie. Een coalitie van bedrijven formuleert een collectief aanbod van zonnepaneelsystemen (PV). Zij bieden het gehele spectrum (installatie, onderhoud, levering en financiering) aan. De installatie wordt na bijvoorbeeld 10 jaar eigendom van de dakeigenaar; deze hoeft alleen maar een dak beschikbaar te hebben. De dakeigenaar/installatie-eigenaar betaalt de installatie uit de vermeden energiekosten. De bedrijven die voor het betreffende project zijn uitgekozen door de dakeigenaar, verrekenen onderling de kosten via een onderling contract met de financieringsinstelling (bank).
Communicatie	Extern: naar de Burgers. Middels een website over de mogelijkheden van collectieve inkoop. Middels informatiebijeenkomsten
Gerelateerd beleid	Bouwen
Planning	2013 en 2015
Uren	Een inschatting van de benodigde uren voor Eersel is in <ul style="list-style-type: none"> • 2013: 75 uur • 2015: 65 uur
Kosten	Door slim te organiseren, wordt aangestuurd op een financieel gunstige aanschaf van zonnepanelen. De gemeenten dragen financieel niet bij aan de fysieke panelen; die investering moet door bedrijf/burger zelf gedaan worden. Wel wordt er voor 2013 2.000 euro en 2015 1.000 euro gereserveerd voor publicaties en huur ruimte voor bijeenkomsten.
Succes- en faalfactoren	Er zal een initiatiefnemer gevonden moeten worden. Dat kan zijn: een investeerder in zonnepanelen, maar dat kan ook een ondernemers zijn die zijn locatie (dakvlak) ter beschikking stelt. Alle overige voorwaarden (vergunningen e.d.) moeten ook rond komen; daar ligt een uitdrukkelijk taak voor gemeenten (faciliteren). Door middel van goede communicatie zullen burgers gevonden moeten worden die bereid zijn te investeren in zonne-energie voor hun woning.

17. Loket duurzame-energie in samenwerking met energiecoöperatie	
Achtergrond	Er komen wekelijks vragen over duurzame energie bij gemeente Eersel binnen. Via een energieloket kunnen veel vragen beantwoord worden.
Projectdoelstelling	<p>Kennisverbetering bij particuliere kopers, ontwikkelaars, makelaars en anderen met betrekking tot (omgaan met) energiekosten Stimulering toepassing hiervan.</p> <p>Op een zichtbare, toegankelijke plek wordt een duidelijk zichtbaar loket ingericht t.b.v. permanente informatie over duurzame energie (in eerste instantie zonne-energie en de mogelijkheden in Eersel). Het loket moet op voorafgestelde tijden open zijn. Bezoekers kunnen direct een voorlichter op laten roepen, die vragen kan beantwoorden op het gebied van techniek, subsidies, wetgeving, leveranciers, adviseurs en financiering.</p>
Beoogd resultaat	Met de energiecoöperatie een energieloket openen voor 200 informatieverzoeken (4 / week) aan het loket per jaar.

Mogelijke andere effecten	Bewustwording energiegebruik bij burgers Draagvlak voor andere milieubesparende activiteiten
Afbakening	Informatie over energiebesparing en duurzame energie opwekking
Werkzaamheden/ aanpak	<ul style="list-style-type: none"> • Aan een speciaal ingericht loket kan tijdens kantoor tijd een (informatie) -gesprek aangevraagd worden. • Aan het loket is brede (product) informatie over toepassing van zonne-energie op particuliere woningen beschikbaar. • De samenwerking wordt opgezocht met de energiecoöperatie • Als collectief inkopen van zonnepanelen plaatsvindt, kan het loket hierin een rol spelen. <p>De daadwerkelijke CO2 besparing van dit project is niet te meten. Als alternatief wordt gemonitord of de in het uitvoeringsplan opgenomen acties daadwerkelijk zijn uitgevoerd.</p>
Regionale aanpak	Kopieerbaar
Projectorganisatie	Projectleiding: gemeente Eersel Betrokken teams: <ul style="list-style-type: none"> • Vergunningen • Communicatie
Communicatie	Via de energiecoöperatie en gemeente Eersel
Gerelateerd beleid	Burgerparticipatie
Planning	2013 Fase 1: Overleg met energiecoöperatie, organisatorische opzet & bekendmaking loket Fase 2; inrichting (opvallend/aantrekkelijk) van het loket Fase 3: feestelijk start/opening loket. 2014 Samenwerking met andere Kempengemeenten
Uren	Een inschatting van de benodigde uren voor Eersel is in <ul style="list-style-type: none"> • 2013: 27 uur • 2014: 10 uur
Kosten	<ul style="list-style-type: none"> • 2013: 3.750 opzetten en inrichten loket • 2014: 3.750 ondersteuning loket in gezamenlijkheid met de overige Kempengemeenten • 2015: 1.000 ondersteuning loket in gezamenlijkheid met de overige Kempengemeenten • 2016: 1.000 ondersteuning loket in gezamenlijkheid met de overige Kempengemeenten
Succes- en faalfactoren	Bedreiging: Enthousiasme en inzet van energiecoöperatie is noodzakelijk

18. Duurzame gebiedsontwikkeling

Achtergrond	Binnen de gemeente Eersel zijn burgers, bedrijven en een energiecoöperatie actief op het gebied van duurzame energieproductie. Hierbij is al gesproken over initiatieven van zonne-energie op land en de mogelijkheden om grotere windturbines te plaatsen op het grondgebied van de gemeente Eersel. Ook heeft regionaal een onderzoek plaatsgevonden naar de mogelijkheden van geothermie. Het energieakkoord zal de wens van dit soort grote initiatieven alleen maar doen versterken bij investeerders. Bovendien vraagt het Energieakkoord van gemeenten om ruimtelijk beleid op te stellen voor decentrale duurzame energie en om lokale en regionale initiatieven waar
--------------------	---

	<p>nodig en indien mogelijk te ondersteunen. Voor grotere initiatieven heeft de gemeente Eersel nog geen uitgangspunten opgesteld. Elke ruimtelijke ontwikkeling heeft gevolgen voor de Eerselse CO₂-uitstoot.</p> <p>In 2012 is een inventarisatie gedaan van tijdelijke beschikbare terreinen die geschikt zouden zijn voor tijdelijke functie-invulling (mobiele zonnepaneelinstallatie). In vervolg hierop wordt gekeken naar de mogelijkheden om dergelijke terreinen te gebruiken om duurzame energie op te wekken of op een andere wijze een bijdrage geleverd kan worden aan CO₂-reductie (bijvoorbeeld biomassateelt), binnen de totale gebiedsontwikkeling van de gemeente.</p> <p>We maken onderscheid tussen grote en kleine windturbines. Volgens de Verordening Ruimte (2014) van de Provincie Noord-Brabant zijn grote windturbines in Eersel niet toegestaan. In de Kempen lopen al twee initiatieven voor grote windturbines (die wel doorgaan), in Reusel-De Mierden en langs de A58 tussen Oirschot en Oisterwijk. In Reusel-De Mierden wordt gebouwd aan windturbinepark Laarakkerdijk met 5 grote windturbines met een totaal opgesteld vermogen van 14,9 MW. Langs de A58 zijn vier windturbines gepland van elk 2,4 MW waarvan twee op Oirschotse grond. De procedures zijn in vergevorderd stadium. Het geïnstalleerde vermogen komt daarbij voor Oirschot op circa 4,8 MW. Voor beide initiatieven samen komt dit overeen met een jaarlijkse opwekking van circa 170 TJ aan duurzame elektriciteit.</p> <p>Kleinschalige windturbines kunnen in het buitengebied worden geplaatst, op gebouwen of in het open land. Er zijn veel verschillende typen met ook variërende prestaties. Er is geen overzicht van kleine windturbines in de Kempen, maar wel is bekend dat het aantal aangevraagde vergunningen hiervoor zeer beperkt is. Om duurzame opwekking uit wind te bevorderen kunnen de Kempengemeenten initiatiefnemers voor kleine windturbines ondersteunen in de wettelijke procedures voor vergunningverlening. Denk hierbij aan uniforme voorwaarden (waar en wat, wel of niet) en duidelijke (vrijstellings-) procedures.</p>
Projectdoelstelling	Gebieden aanwijzen met duurzame collectieve systemen, zoals een biomassacentrale, koude-warmte-opslag, zonnepanelen en of windenergie. Tevens analyseren van kansen en belemmeringen vanuit RO –aspect. Vooraf is de CO ₂ besparing niet in te schatten. Afhankelijk van hetgeen aan duurzame systemen gerealiseerd wordt zal CO ₂ bespaard worden.
Beoogd resultaat	Gebieden aangeduid voor duurzame ontwikkelingen. Omdat de gemeente afhankelijk is van initiatiefnemers is voor dit project geen doelstelling met CO ₂ reductie gekoppeld. Als een oppervlakte van 10.000 m ² wordt gebruikt voor zonnepanelen, wordt een jaarlijkse CO ₂ reductie bereikt van 1,3 kton jaar.
Mogelijke andere effecten	Het geven van een positieve bestemming en integreren van duurzame energie binnen totale gebiedsontwikkeling.
Afbakening	De visie/beleidsnota zal zich voornamelijk beperken tot de huidige en mogelijk nieuwe ontwikkelingen die op het gebied van duurzame energie aan de orde komen, mogelijke locaties voor verschillende vormen van duurzame energieopwekking (incl. windenergie) en hoe we om moeten gaan met aanvragen. Daarbij wordt uitgegaan van de huidige stand van de techniek in de wetenschap dat er op het gebied van duurzaam ondernemen in het algemeen en duurzame energie in het bijzonder, doorlopend nieuwe en voortschrijdende ontwikkelingen plaats

	<p>vinden, die mogelijk aanleiding geven tot aanpassing en bijstellen van beleid.</p> <p>In dit project wordt een algemene aanpak(visie) beschreven die geldt voor de ontwikkeling van ruimtelijke plannen.</p> <p>Voor specifieke ontwikkelingen: quick scan m.b.t. haalbaarheid – randvoorwaarden. Uitvoering van projecten valt nadrukkelijk buiten het project omdat het vrijwel altijd zal gaan om een particulier/zakelijk initiatief met eventuele gemeentelijke participatie (PPS). Wel zal getracht worden realisatie van projecten te faciliteren en stimuleren.</p>
Werkzaamheden/ aanpak	<p>Toewerken naar hogere energieambitie door het ontwikkelen van een visie duurzame energie met o.a.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mogelijke duurzame energieopwekkingslocaties aanwijzen (incl windenergie) • Samenwerken met ontwikkelende partijen • Wegnemen van negatieve consequenties voor ontwikkelende partijen, door bijvoorbeeld door toestaan van hogere verkoopprijs, sturen op woonlasten (combinatie van hypotheek/huurlast en energiekosten) en aanbieden financiële constructies • Milieuaspecten waaronder energie integraal inbrengen in ruimtelijke plannen. • Bestemmingsplannen wijzigen zodat duurzaamheid gestimuleerd wordt. <p>De daadwerkelijke CO2 besparing van dit project is niet te meten. Als alternatief wordt gemonitord of de in het uitvoeringsplan opgenomen acties daadwerkelijk zijn uitgevoerd.</p>
Regionale aanpak	<p>Afstemming m.b.t. gemeentegrensoverschrijdende locaties. Mogelijk hebben andere gemeenten voorbeelden. Kopieerbaar naar andere gemeenten.</p>
Projectorganisatie	<p>Projectleiding: gemeente Eersel Betrokken teams:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vergunningen • Ruimte
Communicatie	<p>Beleid uitdragen zowel extern als intern, o.a. :</p> <ul style="list-style-type: none"> • Initiatiefnemers • Omwonenden • Projectleiders gemeente
Gerelateerd beleid	<ul style="list-style-type: none"> • Woonbeleid • StructuurvisiePlus • Klimaatvisie • Grondbeleid • Erfgoedbeleid • Ruimtelijke Ordening • Beheer Openbare Ruimte • Vastgoed • Vergunningen
Planning	<p>2013, 2014, 2015 (vertaling in beleid en plannen realiseren)</p>
Uren	<p>Een inschatting van de benodigde uren voor Eersel is in</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2013: 59 uur • 2014: 95 uur • 2015: 70 uur
Kosten	<p>Voor de eerste inventarisatie haalbaarheid is 4000 euro beschikbaar. Daarna is de ondernemer is verantwoordelijk voor de financiering van de installatie. De gemeente faciliteert de initiatiefnemer.</p>

Succes- en faalfactoren	Kans: In het buitengebied zijn veel mogelijkheden voor kleine windturbines. Faalfactoren: Medewerking van andere teams noodzakelijk, economische crisis
--------------------------------	--

19. Omgevingswarmte	
Achtergrond	<p>Naast zon, wind, biomassa (hout/mestvergisting, kernenergie) is de warmte van de aarde een energiebron die gebruikt kan worden voor het opwekken van duurzame energie. Bij warmtekoudeopslag (WKO) gaat het om energieopslag in de bodem. Bij een WKO-systeem wordt tijdens de winterperiode water van een warme bron opgepompt. Dit water verwarmt door middel van een warmtewisselaar het verwarmingssysteem van een gebouw. Het afgekoelde water wordt terug in de grond gebracht in een zogenaamde koude bron. In de zomerperiode wordt het koude water opgepompt. Dit water zorgt voor een warmtewisselaar voor verkoeling van het gebouw. Het opgewarmde water wordt vervolgens teruggebracht bij de warme bron.</p> <p>Door gebruik te maken van aardwarmte (WKO) wordt een belangrijke impuls en bijdrage geleverd aan de Kempen Klimaatvisie; Kempengemeenten; energie neutraal 2025.</p>
Projectdoelstelling	Het op kundige wijze gebruik maken van de natuurlijke warmte die zich op diverse diepten in de aardbodem bevindt. Het omhoog pompen van grondwater of het aanbrengen van gesloten buissystemen (verticaal/horizontaal) in de bodem. Met de verkregen warmte/temperaturen via systemen (warmtepompen) energie opwekken voor verwarming doeleinden of zo mogelijk het aandrijven van andere systemen (generatoren).
Beoogd resultaat	<p>Initiatieven van duurzaam bouwen (woningen en utiliteitsbouw) waarbij een gasaansluiting niet meer noodzakelijk is en via Laag Temperatuur Verwarming (LTV) het gebouw wordt verwarmd ondersteunen.</p> <p>Omdat de gemeente afhankelijk is van initiatiefnemers voor daadwerkelijke realisatie is aan die project geen doelstelling met CO2 reductie gekoppeld.</p>
Mogelijke andere effecten	-
Afbakening	-
Werkzaamheden/ aanpak	<p>De activiteiten binnen het project zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Per gemeente een visie vastleggen en met kaartmateriaal mogelijkheden vastleggen • Burgers en bedrijven informeren over WKO • Faciliteren van projecten door kennis en koppeling van actoren. • Binnen gemeentelijke nieuwbouwprojecten kansen zoeken voor toepassing WKO
Regionale aanpak	De Kempengemeenten hebben dit project opgenomen in het programma van het streekhuis Brabantse Kempen. Medio 2014 hebben de Kempengemeenten ervoor gekozen om dit project niet meer gezamenlijk voort te zetten. Het SRE heeft inmiddels een kansencartaart opgesteld die inzicht geeft in de mogelijkheden voor WKO. Inwoners die een kleine WKO-installatie realiseren kunnen volstaan met een melding in een register via het omgevingsloket.
Projectorganisatie	<p>Projectleiding: gemeente Eersel</p> <p>Betrokken teams:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vergunningen • Ruimte

	Gemeente Eersel verleent medewerking bij WABO-procedure. Eersel heeft een positieve grondhouding tot het aanleggen van WKO installaties c.q. geothermie (diepere boringen) en is faciliterend bij mogelijke initiatieven (omgevingsvergunning).
Communicatie	Doelgroepen intern: <ul style="list-style-type: none"> • vergunningverleners • gebouwbeheerder Extern <ul style="list-style-type: none"> • architecten • particuliere bouwer • project ontwikkelaars/makelaars/corporaties • leveranciers warmte systemen
Gerelateerd beleid	Ruimtelijke ordening en vergunningen
Planning	2015 en 2016
Uren	Een inschatting van het benodigd aantal uren voor gemeente Eersel is <ul style="list-style-type: none"> • 2015: 55 uur • 2016: 60 uur
Kosten	Kosten ten laste van investering/opdrachtgever waarmee additioneel naar subsidiemogelijkheden moet worden gezocht.
Succes- en faalfactoren	Kans: Als alternatief zijn warmtepompen en Laag Temperatuur Verwarming installaties kansrijk. Door verscherpte EPC eisen zal aardwarmte waarmee WKO-installaties worden geïnstalleerd een noodzakelijk onderdeel gaan worden voor het opwekken van duurzame energie.

Thema: Organisatorische verankering / Speerpunt: Verankering klimaabeleid

20. Communicatieplan	
Achtergrond	Om de ambitie/doelstelling energieneutraal in 2025 te halen zullen door de Kempen veel projecten uitgevoerd moeten worden, verdeeld over meerdere klimaatthema's. Naast een positieve projectresultaat is juist de communicatie van de projecten en resultaten een cruciaal onderdeel.
Projectdoelstelling	Door alleen per individueel project te communiceren bestaat het risico dat de samenhang van verschillende projecten onderbelicht blijft. Met een overkoepelend Kempen communicatieplan worden de hoofdlijnen van de communicatie van klimaatbeleid vastgelegd. Daarmee zorgen de Kempengemeenten zowel intern- als extern, met minder inzet, voor meer informatie.
Beoogd resultaat	Gedragsverandering zowel intern als extern, concrete doelen worden uitgewerkt in het communicatieplan.
Mogelijke andere effecten	-
Afbakening	Dit project zorgt voor een gezamenlijk communicatieplan. De uitvoering zal door de individuele gemeenten zelf moeten worden uitgevoerd.
Werkzaamheden/ aanpak	Het opstellen en uitvoeren van een Kempenbreed communicatieplan over de klimaatvisie, klimaatbeleid en de uitvoeringsprogramma's van de Kempengemeenten. Daarnaast zal worden aangesloten op landelijke en regionale acties, die ook nog niet allemaal bekend zijn.
Regionale aanpak	De Kempengemeenten werken samen in dit project. Dit project is dan ook opgenomen in het programma van het streekhuis Brabantse Kempen. Voor de coalitie van de Kempengemeenten is Eersel het aanspreekpunt. De gemeente Eersel reserveert tijd om het streekhuis Brabantse Kempen te ondersteunen bij het opzetten van dit project.
Projectorganisatie	<p>Projectleiding: gemeente Eersel Betrokken teams:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vergunningen • Communicatie <p>Gemeenten zorgen voor een algemeen communicatieplan dat in samenwerking met de communicatiemedewerkers is opgesteld. Voor elk gezamenlijk projectplan wordt het onderdeel communicatie ingevuld. De projecttrekker (gemeente) van een project zorgt zelf of in samenwerking voor de uitvoering van de communicatie. Voorbeelden zijn het organiseren van bijeenkomsten, overleggen, communiceren van resultaten en publiceren van artikelen.</p> <p>De daadwerkelijke CO2 besparing van dit project is niet te meten. Als alternatief wordt gemonitord of de in het uitvoeringsplan opgenomen acties daadwerkelijk zijn uitgevoerd.</p>
Communicatie	N.v.t.
Gerelateerd beleid	Raakt het gehele beleid binnen een gemeente
Planning	2013 (uitvoering van communicatie 2013-2016)
Uren	Een inschatting van het benodigd aantal uren voor gemeente Eersel is <ul style="list-style-type: none"> • 2013: 45 uur
Kosten	<p>Kosten uitvoering communicatie jaarlijks 2500 euro</p> <p>Het project kan uitgevoerd worden binnen reguliere capaciteit van de energiecoördinatoren en communicatiemedewerkers. Er zijn geen extra middelen voor de ambtelijke organisatie noodzakelijk (mits voldoende tijd gereserveerd wordt).</p>

Succes- en faalfactoren	Bedreiging: Er zullen uren ter beschikking moeten komen voor communicatiemedewerker(s). Voordeel is dat een beperkte groep mensen veel kan doen voor de hele Kempen.
--------------------------------	--

21. Beleid en Monitoring	
Achtergrond	Het is belangrijk om via beleid en uitvoeringsprogramma duidelijkheid te genereren over te behalen prestaties in de komende jaren. Het is daarbij belangrijk bij te houden of alle projecten verlopen zoals gepland. Daarbij houdt de klimaatcoördinator een overall view op het uitvoeringsprogramma.
Projectdoelstelling	Opstellen beleid en uitvoeringsprogramma. Jaarlijks monitoring van uitgevoerde projecten. 2-jaarlijks monitoring stand van zaken ten opzicht van de ambitie uit de klimaatvisie.
Beoogd resultaat	Beleid en uitvoeringsprogramma. Inzicht in resultaten en effecten, sturing.
Mogelijke andere effecten	-
Afbakening	Monitoring 1 keer per 2 jaar en jaarlijkse verantwoording/sturing
Werkzaamheden/ aanpak	Voor de periode 2013-2017 is een nieuw beleid met uitvoeringsprogramma opgesteld. De gemeente Eersel voert een jaarlijkse monitoring met behulp van monitoringsinstrument(en) uit. Om te beoordelen of de ambities van de visie in zicht blijft. Ook de jaarlijkse monitoring van de doelen en resultaten van de regionale klimaatprojecten wordt meegenomen.
Regionale aanpak	De 2 jaarlijkse monitoring wordt in samenwerking met de overige Kempengemeenten uitgevoerd
Projectorganisatie	Projectleiding: gemeente Eersel Betrokken teams: <ul style="list-style-type: none"> • Vergunningen • Communicatie
Communicatie	Resultaten worden teruggekoppeld aan raad en college
Gerelateerd beleid	-
Planning	2013: evaluatie monitoring 2009-2012 en opstellen klimaatbeleid 2014/2015: opstellen uitvoeringsprogramma 2014 en 2016 monitoring
Uren	Een inschatting van het benodigd aantal uren voor gemeente Eersel is <ul style="list-style-type: none"> • 2013: 70 uur • 2014: 30 uur • 2016: 30 uur
Kosten	2000 euro in 2014 en 2000 euro in 2016
Succes- en faalfactoren	Kansen: goede resultaten en voorbeelden inspireren anderen